

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΟΣ Γ'.
ΑΡΙΘ. 35

Ἐν Πειραιεὶ Μάρτιος
1886

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ
ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΟΜΕΝΗ ΔΙΑ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΙΣΘΗΜΑΤΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ CHATEAUBRIAND
ΥΠΟ
Δ. ΠΕΤΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ
διδ. τὰ νομικά.

Δύω στῦλοι ὑποβαστάζουσι τὸ οἰκοδόμημα παντός θρησκευματος, ἡ ὑπαρξίς τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς· τῶν θεμελιωδῶν δὲ τούτων δογμάτων τὴν ἀπόδειξιν ἀρνούμεθα ἢ ἐκ τῆς μεταφυσικῆς ἐπιστήμης, ἢ ἐκ τῶν τῆς φύσεως θαυμάτων, ἢ ἐκ τῆς ἠθικῆς ἐναργείας.

Ὁ Πλάτων καὶ ὁ Κικέρων ἐν τοῖς ἀρχαίοις, ὁ Κλάριος καὶ ὁ Λεϊβνίτιος ἐν τοῖς νεωτέροις, ἀπέδειξαν μεταφυσικῶς, καὶ σχεδὸν γεωμετρικῶς, τὴν ὑπαρξίν τοῦ υπερτάτου ὄντος· αἱ μᾶλλον ἐξοχοὶ διάνοιαι, καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας, ἀπεδέξαντο τὸ παρήγορον τοῦτο δόγμα. Ἐὰν δὲ τινες σοφισταὶ ἀπέριψαν αὐτό, ὁ Θεὸς δύναται οὐχ ἥττον νὰ ὑπάρχη καὶ ἄνευ τῆς ψήφου ἐκείνων. Μόνος ὁ θάνατος, εἰς οὗ τὸ κράτος θέλουσιν οἱ ἄθεοι νὰ καθυποτάξωσι τὰ πάντα, δεῖται συνηγῶρων καὶ ὑπερασπιστῶν, ἐπεὶδὴ αὐτὸς ὀλίγην ἔχει ὀντότητα ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἀφῶμεν οὖν αὐτῷ τοὺς ἀθλίους αὐτοῦ θιασώτας, οἵτινες, ἄλλως τε, οὐδὲ συμφωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους· καθότι, ἐν ᾧ οἱ πιστεύοντες εἰς τὴν θεῖαν Πρόνοιαν ὁμοφρονοῦσι περὶ τὰς κεφαλαιώδεις ἀρχὰς τῆς ἑαυτῶν διδασκαλίας, οἱ τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός ἀρνούμενοι οὐ παύονται, τούναντίον, ἐρίζοντες περὶ τῶν βάσεων τοῦ κατ' αὐ-

τοῦ μηθενός· ἔχουσι πρὸ αὐτῶν ἄβυσσον χαίνουσαν· ὅπως πληρώσωσι ταύτην ἀποροῦσι θεμελίου λίθου, ὃν οὐκ οἶδασιν πόθεν νὰ λάβωσιν.

Ἔστι Θεός· ἡ χλόη τῆς κοιλάδος καὶ ἡ κέδρος τοῦ ὄρους τὸν εὐλογοῦσι, τὸ ἔντομον περιβουμβεῖ τοὺς αἶνους αὐτοῦ, ὁ ἐλέφας τὸν χαιρετίζει ἅμα τῇ τῆς ἡμέρας ἀνατολῇ, τὸ πτηνὸν μέλπει αὐτὸν ἐν τῷ φυλλώματι τοῦ δένδρου, ὁ κεραυνὸς ἐκρήγνυσι τὴν δύναμίν του καὶ ὁ Ὠκεανὸς μαρτυρεῖ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ. Μόνος ὁ ἄνθρωπος εἶπεν, οὐκ ἔστι Θεός.

Οὐδέποτε λοιπὸν αὐτός, ἐν τῇ δυστυχίᾳ, ἀνέβλεψεν εἰς τὸν Οὐρανόν; οὐδέποτε, ἐν τῇ εὐτυχίᾳ, ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν γῆν; Ἄρα γε ἡ φύσις κείται τόσον μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν ἐπισκοπήσῃ, ἢ θεωρεῖ ταύτην ἀπλοῦν προῖόν τῆς τύχης; ἀλλ' ὅποια τύχη ἴσχυσε ν' ἀναγκάσῃ ὕλην ἄτακτον καὶ ἀνυπότακτον, ὕλην ἄκοσμον καὶ ἀκατάσκευον, νὰ διευθετηθῇ ἐν τάξει καὶ ἀρμονίᾳ οὕτω τελείᾳ καὶ θαυμαστῇ;

Καὶ ἐὰν μὴ ὑπῆρχον ἄλλαι ἀποδείξεις τῆς ὑπαρξέως τοῦ Θεοῦ παρὰ τὰ θαύματα τῆς φύσεως, αἱ ἀποδείξεις αὗται εἰσι τοσοῦτον ἰσχυραὶ, ὥστε θὰ ἤρκουν ὅπως πείσωσι πάντα ἄνθρωπον ἐπιζητοῦντα μόνον τὴν ἀλήθειαν. Ἄλλ' ἐὰν οἱ ἀρνούμενοι τὴν θεῖαν Πρόνοιαν ἀδυνατῶσι νὰ ἐξηγήσωσιν ἄνευ αὐτῆς τὰ θαύματα τῆς δημιουργίας, ἔτι μᾶλλον ἀμηχανοῦσι πῶς ν' ἀπαντήσωσιν εἰς τὰς ἐνστάσεις αὐτῆς ταύτης τῆς καρδίας των. Παραιτούμενοι τοῦ υπερτάτου ὄντος, ἀναγκάζονται νὰ παραιτηθῶσιν ἅμα ἄλλης τινός ζωῆς, καὶ ἐν τοσοῦτῳ ἡ ψυχὴ αὐτῶν τοὺς ταρασσεῖ παρίσταται, οὕτως εἰπεῖν, ἐνώπιόν των καὶ τοὺς βιάζει, εἰς τὸ πείσμα τῶν σοφιστῶν, νὰ ὁμολογήσωσι τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς καὶ τὴν ἀθανασίαν.

“Ας εἴπωσιν ἡμῖν πρῶτον, ἐάν ἡ ψυχὴ σβεννύηται ἐν τῷ τάφῳ, πόθεν ὁ ἐν ἡμῖν πόθος εὐδαιμονίας ὅστις ἀδιαλείπτως μᾶς βασανίζει; Τὰ γήινα πάθη ἡμῶν δύνανται εὐκόλως νὰ κορεσθῶσιν· ὁ ἔρωσ, ἡ φιλοδοξία, ἡ ὄργη ἐμπύμπλονται ἀσφαλῶς ἀπολαύσεως· μόνη ἡ ἀνάγκη εὐδαιμονίας μένει ἀπλήρωτος, ἅτ’ ἐλλείπει οὕσα ἀντικειμένου, καθότι ἀγνοοῦμεν τί ἐστὶν ἡ ποθεινὴ αὐτὴ εὐδαιμονία. Ὁμολογητέον δὲ ὅτι, ἐάν τὸ πᾶν ἦναι ὕλη, ἡ φύσις ἐνταῦθα ἡμαρτε παραδόξως ἐποίησεν αἰσθημὰ τι πρὸς οὐδὲν ἀρμολόμενον.

Ἔστι βέβαιον ὅτι ἡ ψυχὴ ἡμῶν ζητεῖ αἰωνίως· μόλις ἐτυχε τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐπιθυμίας αὐτῆς καὶ ἐτι ζητεῖ· ὀλόκληρον τὸ σῶμα οὐδὲν τῆ ἐξαρκεῖ. Μόνον τὸ ἀπειρον ἐστὶ τὸ ἀρμόζον αὐτῇ στάδιον ἀρέσκειται πλανωμένη ἐν τοῖς ἀριθμοῖς, ἀναλογιζομένη τὰς τε μεγίστας καὶ τὰς ἐλαχίστας διαστάσεις. Τέλος, ἀνάπλευς καὶ ὁμοῦ ἀκόρεστος ἐξ ὧσιν κατεβρόχθισε, φέρεται ἐϋθὺ πρὸς τοὺς κόλπους τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ συνεινώνται αἱ ἰδέαι τοῦ ἀπειροῦ κατὰ τελειότητα, κατὰ χρόνον καὶ ἔκτασιν· ἀλλ’ ἐν τῇ θεότητι καταβυθίζεται μόνον διότι ἡ Θεότης ἐστὶ πλήρης σκότους, Θεὸς κρυπτόμενος (Ἡσ. 45, 15).

Ἐάν ἡ ψυχὴ ἀντελαμβάνετο εὐκρινῶς τῆς Θεότητος, θὰ τὴν ἀπηξίου ὡς πάντα τὰ ἀντικείμενα ἅπερ καταμετρεῖ. Καὶ ἴσως θὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι οὐχὶ ἀλόγως, καθότι ἐάν ἡ ψυχὴ κατενόει τὴν αἰωνίαν αἰτίαν, θὰ ἦτο ἡ ὑπερτέρα τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἢ τοῦλάχιστον ἴση πρὸς αὐτήν. Ἡ τάξις τῶν θείων διαφέρει τῆς τῶν ἀνθρωπίνων· τὴν δύνει βασιλείας δύναιται νὰ ἐνοήσῃ, αὐτὸς μὴ ὢν βασιλεὺς, ἀλλ’ ἄνθρωπος κατανοῶν τὸν Θεόν, θὰ ἦτο Θεός.

Τὰ ζῶα, τούναντιον, οὐδὲν ταραττονται ὑπὸ τῆς ἐπιπέδου ταύτης, ἢν ποιεῖ δὴλην ἡ τοῦ ἀνθρώπου καρδία, ἐφικνοῦνται δὲ παραχρῆμα τῆς υπερτάτης κατ’ αὐτὰ εὐδαιμονίας· ὀλίγος χρόνος ἐξαρκεῖ εἰς τὸν ἀμύνην, ὀλίγον αἶμα κατακορνεύει τὴν τίγριν. Ἐάν δὲ τις, ἐπόμενος φιλοσόφους τισί, δισχυρίζεται ὅτι ἡ ἀλλοία διάπλασις τῶν ὀργάνων καθίστησι τὴν μόνην διαφορὰν ἡμῶν πρὸς τὸ κτήνος, ὁ συλλογισμὸς οὗτος μόλις ἐστὶν ἀποδεκτὸς ὡς πρὸς τὰς καθαρὰς ὑλικὰς ἐνεργείας· ἀλλὰ τί χρησιμεύει ἡ χεὶρ μου εἰς τὴν διά-

1) Ὁ Michelot μνημονεύσας ἐν τῇ καλλίστῃ αὐτοῦ συγγραφῇ «Les femmes de la Révolution» τῆς μεγάλης ἰδέας, ἣν ὁ Lavoisier ἐξήνεγκε καὶ ἀπέδειξε, ὅτι τὸ στερεόν, τὸ βευστὸν καὶ τὸ ἀερίωδες εἰσὶ τρεῖς μορφαὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας, καὶ ἐρωτῶν ἑαυτὸν τί ἐστὶν ὁ φυσικὸς ἀνθρώπος καὶ ἡ ζωὴ, ἀπαντᾷ «ἀέριον ἐστερεοποιημένον». Ἐν ὑποσημειώσει δ’ ἐπάγει τὰ ἐξῆς, ἅπερ, ὡς πειστικώτατα περὶ τῆς ἀληθείας τῶν αἰωνίων ἀρχῶν, αἰτίνες εἰσὶ τὸ θέμα τῆς δε τῆς διατριβῆς, ἀναγράφου ἐνταῦθα· «χαίρω, λέγει, εὐρῶν παρὰ τῷ Liebig («Καιναὶ ἐπιστολαὶ περὶ χημείας» ἐπιστ. λστ!) τὴν ἐξῆς ὀρθοτάτην παρατήρησιν, ἣτις, ἐν τῇ ἀκρᾷ ταύτῃ εὐκρινότητι τοῦ φυσικοῦ ὄντος, μοὶ ἐγγυᾶται τὴν παγιότητα τῆς ψυχῆς μου καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς. «Τὸ αἶλον, νοητικὸν καὶ αἰσθητικὸν ὄν, τὸ ἐνοικῶν ἐν τῇ θήκῃ ἀέρος συμπυκνωμένου, ἣν ἀνθρώπων καλοῦσιν, εἶναι ἄρα γε ἀπλοῦν ἀποτέλεσμα τῆς κατασκευῆς αὐτῆς καὶ τῆς ἐσωτερικῆς διατάξεώς τῆς; Οὕτω τινὲς

νοιάν μου, ὅταν αὕτη, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς νυκτός, αἴρηται εἰς τὰς ἀχανεῖς ἐκτάσεις ὅπως ἀνεύρη ἐκεῖ τὸν Διατάκτην τοσοῦτων κόσμων; Διατί ὁ βούσ οὐ ποιεῖ ὁ ἐγὼ ποιῶ; Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ τῷ ἀρκούσι, καὶ ἐάν εἶχε τοὺς ἐμοὺς πόδας ἢ τοὺς ἐμοὺς βραχίονας, θὰ τῷ ἦσαν πρὸς τοῦτο ὅπως ἀχρηστοί. Δύναιται νὰ κατακλιθῇ ἐπὶ τῆς χλόης, ν’ ἀρῇ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ νὰ καλέσῃ διὰ τῶν μυκηθμῶν τοῦ τὸ ἀγνοῦσιν ὄν τὸ πληροῦν τὸ ἀπειρον ἐκεῖνο. Ἄλλ’ οὐχὶ προτιμῶν τὴν χλόην ἢν ἀνακινεῖ, οὐδὲν ἔρωτᾷ, ἐν τῷ ὕψει τοῦ στερεώματος, τοὺς ἡλίους ἐκείνους οἵτινες ἀποδεικνύουσιν ἐναργέστατα τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ. Ἀναίσθητος πρὸς τὸ θέαμα τῆς περὶ αὐτὸν φύσεως, ἀγνοεῖ ὅτι ἐρίφθη αὐτὸς οὗτος ὑπὸ τὸ δένδρον, ὅφ’ ὃ ἀναπαύεται, ὡς τις μικρὰ ἀπόδειξις τῆς θείας Σοφίας 2.

Τὸ μόνον λοιπὸν δημιουργημᾶ ὅπερ ἐρευνᾷ ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ὁ οὐκ ἐστὶν ὄλον ἐν ἑαυτῷ, ἐστὶν ὁ ἀνθρώπος. Λέγουσιν ὅτι οἱ πολλοὶ εἰσὶν ἀπηλλαγμένοι τῆς ταραχῆς ταύτης τῆς ψυχῆς ἀναμφιδόλως εἰσὶν ἡττον δυστυχεῖς ἢ ἡμεῖς, καθότι ἀπασχολοῦνται τῶν πόθων αὐτῶν ὑπὸ τῆς ἐργασίας, σθεννύουσιν δὲ ἐν τῷ ἰδρωτί των τὴν δίσψαν εὐδαιμονίας. Ἄλλ’ ὅταν βλέπω τὸν χειρῶνακτα κατατριβόμενον ἐπὶ ἐξ ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος ὅπως ἀπολαύσῃ ἡδονῶν τινῶν κατὰ τὴν ἐβδόμην, ὅταν, αἰεποτε ἐλπίζων τὴν ἀνάπαυσιν καὶ οὐδέποτε τυγχάνων αὐτῆς, ἀφικνεῖται εἰς τὸ τέρμα τοῦ βίου, ἀκαταπαύτως ποθῶν, δύναιται νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν συμμετέχει τοῦ γενικοῦ κρυφίου πόθου ἀγνώστου τινὸς· εὐ εἶναι; Ἐάν δὲ τις διῆσχυρισθῇ ὅτι ὁ πόθος οὗτος ἐν αὐτῷ περιορίζεται τοῦλάχιστον εἰς τὰ γήινα, ὁ πόθος οὗτος οὐδὲν ἦττον ὑφίσταται. Δότε δὲ τῷ πενεστάτῳ τῶν ἀνθρώπων πάντας τοὺς θησαυροὺς τοῦ κόσμου, ἀπαλλάξαι αὐτὸν τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐργάζεσθαι, πληρώσατε ἀπάσας τὰς χρεῖας αὐτοῦ, πρὶν ἢ παρέλθωσιν ὀλίγοι μῆνες θέλει ἐτι κατέχεσθαι ὑπὸ ἀνίας καὶ ἐλπίδος.

Ἄλλως τε, ἐστὶν ἄρα γε ἀληθὲς ὅτι τὸ πλῆθος, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ συνήθει αὐτῷ ἀθλιότητι, ἀγνοεῖ τὸν πόθον εὐδαιμονίας

φρονοῦσιν. Ἄλλ’ ἐάν τοῦτο ἦναι ἀληθές, ὁ ἀνθρώπος ἔδει νὰ ἦναι ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν βούν ἢ ἄλλο ζῶον ὑποδεέστερον, τοῦ ὁποῖου, ὡς σύνθεσις καὶ διάταξις, δὲν διαφέρει. Καὶ ἐπιλέγει εὐλόγως ὁ Michelot, ὅφ’ ἡ χημεία μοὶ ἀποδεικνύει ὅτι εἰμὶ ὑλικῶς ὅμοιος πρὸς τὸ κτήνος, τοσοῦτῳ μᾶλλον μὲ ἀναγκάζει ν’ ἀναγᾶω εἰς ἀρχὴν διάφορον τὰς οὕτω ποικίλας καὶ τοσοῦτον ὑπερτέρας τῶν τοῦ κτήνους ἐνεργείας μου.

2) Ἡ πλήρης κάλλους ποιητικῆ ἄμα καὶ ὑψίστων φιλοσοφικῶν ἐνοειῶν παράθεσις αὕτη τοῦ κτήνους πρὸς τὸν λογικὸν ἀνθρώπον ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τοὺς θεοπεσίους λόγους οὗς ἐνεχάρειν εἰς τὰς πλάκας τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας ἢ δαιμονία γραφῆς τοῦ Ras-al· «ὁ ἀνθρώπος ἐστὶν ὄντως κάλλος ὁ ἀσθενέστατος τῆς φύσεως, ἀλλ’ ἐστὶ κάλλος διανοούμενος. Δὲν εἶναι χρεῖα νὰ ὀπισθῇ ὀλόκληρον τὸ σῶμα ὅπως τὸν κατασυντρίψῃ. Ἄτιμίς τις, μίαν σταγῶν ὕδατος, ἀρκεῖ ἵνα τὸν φονεῖ. Ἄλλ’ ὅταν τὸ σῶμα ἦθελε τὸν κατασυντρίψῃ, ὁ ἀνθρώπος θὰ ἦτο οὐδὲν ἡττον εὐγενέστερος τοῦ φονεύοντος αὐτόν, διότι συνοῖδεν ὅτι θνήσκει, ἐν ᾧ τὸ σῶμα ἀγνοεῖ τέλεον τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἀπειρῶντος αὐτοῦ· ἀπασα λοιπὸν ἡ ἀξία ἡμῶν καίτοι ἐν τῷ λόγῳ.

ὅστις ἐκτείνεται πέραν τοῦ βίου; Πόθεν ἡ ἐμφυτος μελαγχολία, ἢν παρατηρεῖ τις ἐν τῷ ἀγρότῳ;

Ἐάν λοιπὸν ἦναι ἀδύνατον ν’ ἀρνηθῇ τις ὅτι ὁ ἀνθρώπος ἐλπίζει μέχρι τοῦ τάφου, ἐάν ἦναι βέβαιον, ἀναμφισβήτητον ὅτι τὰ γήινα ἀγαθὰ, πόρρω τοῦ πληροῦν τοὺς πόθους ἡμῶν, κοιλαινῶσιν μόνον τὴν ψυχὴν καὶ μεγαλύνουσι τὸ ἐν αὐτῇ κενόν, δέον νὰ συμπεράνωμεν ἐντεῦθεν ὅτι ἐστὶ τι πέραν τοῦ χρόνου. Ἄ ὁ κόσμος, λέγει ὁ ἱερός Αὐγουστίνος, ἔχει δεσμούς πλήρεις ἀληθοῦς δριμύτητος καὶ ψευδοῦς γλυκύτητος, ἀληθδόνας μὲν βεβαίως, ἡδονὰς δ’ ἀβεβαίως, μόχθον χαλεπὸν καὶ ἀνάπαυσιν περίφοβον, πράγματα πλήρη ἀθλιότητος καὶ ἐλπίδα εὐδαιμονίας κενήν.

Ἄλλὰ, ἀντὶ μεμψιμοιρίας διότι ὁ μὲν πόθος εὐδαιμονίας ἐτέθη ἐν τῷδε τῷ κόσμῳ, ὁ δὲ σκοπὸς αὐτοῦ ἐν ἄλλῳ, θαυμάσωμεν ἐν τούτῳ τὴν ἄκραν τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα. Ἐπειδὴ ἀνάγκη νὰ ἐξέλθωμεν, θᾶπτον ἢ βράδιον, τοῦ βίου, ἡ Πρόνοια ἐθῆκε πέραν τοῦ τέρματος θέλητρον τι προσελκύν ἡμᾶς ὅπως ἐλαττώσῃ οὕτω τὴν ἐκ τοῦ τάφου φρίκην. Ὅταν μήτηρ φιλόστοργος θέλῃ νὰ ὑπερπηδήσῃ τὸ τέκνον τῆς ὄρουμά τι, τείνει πρὸς αὐτὸ ἐτέρωθεν ἐπαγωγὸν τι ἀντικείμενον ὅπως τὸ παρορμήσῃ νὰ διαβῇ.

Ἡ συνείδησις παρέχει δευτέραν ἀπόδειξιν τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Πᾶς ἀνθρώπος φέρει ἐν τῷ κέντρῳ τῆς καρδίας αὐτοῦ δικαστήριον ἐν ᾧ ἀρχεται κρινόμενος ὅφ’ ἑαυτοῦ, ἀναμένων τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἀποφάσεως ὑπὸ τοῦ υπερτάτου Κριτοῦ. Ἐάν ἡ κακία ἦναι ἀπλῶς συνέπεια φυσικῆ τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν, πόθεν ὁ φόβος ὁ ταρασσῶν τὰς ἡμέρας ἐνόχου εὐπραγίας; Διατί ὁ ἐλεγχος τοῦ συνειδότητος εἶναι τοσοῦτον δεινὸς ὥστε προτιμᾷ τις μᾶλλον νὰ ὑποστῇ τὴν πένιν καὶ πᾶσαν τὴν χαλεπότητα τῆς ἀρετῆς ἢ νὰ κτήσῃται παρνομα καὶ ἄδικα ἀγαθὰ; Διατί ὑπάρχει φωνὴ τις ἐν τῷ αἵματι, λόγος ἐν τῷ λίθῳ; Ἡ τίγρις κατασπαράσσει τὴν λέαν τῆς καὶ καθεῖδει· ὁ ἀνθρώπος φονεῖ καὶ ἀγρυπνεῖ. Ζητεῖ τοὺς ἐρήμους τόπους, καὶ ὁμοῦ ἡ ἐρημία τὸν καταπλήττει· σύρεται περὶ τοὺς τάφους, καὶ ἐν τοσοῦτῳ οἱ τάφοι ἐμποιοῦσιν αὐτῷ φόβον. Τὸ βλέμμα του ἐστὶν ἄστατον καὶ ἀνήσυχον. Δὲν τολμᾷ νὰ ἀτενίσῃ εἰς τὸν τοῖχον τοῦ ἐστιατορίου, φοβούμενος μὴ ἴδῃ ἐκεῖ χεῖρα γράφουσαν ἀπαισίους χαρακτῆρας. Τὰ αἰσθητήριά του καθίστανται οἰονεῖ ὀξύτερα ὅπως τὸν βασανίζωσιν ὄρεᾷ, ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός, ὑπολάμψεις ἀπειλητικὰς τὸν περιβάλλει πανταχοῦ ἢ ἐκ τῆς σφαγῆς ὁσμῆ· ἐν τῷ ἐδέσματι, ὅπερ αὐτὸς ἑαυτῷ παρεσκεύασεν, ἀνευρίσκει τὴν γεῦσιν τοῦ δηλητηρίου· ἡ ἀκοή του, ὑπεράγαν ὀξυνθεῖσα, ἀντιλαμβάνεται θορύβου ἔνθα πάντες ἀνευρίσκουσι τὴν σιγὴν, καὶ ὑπὸ τὸ ἐνδύμα τοῦ φίλου, ὅστις τὸν περιπτύσσεται, νομίζει ὅτι αἰσθάνεται ἐγχειριδίου κεκρυμμένου.

Ἦ συνείδησις! λέγω κατ’ ἑμαυτὸν, μήπως εἰ πλάσμα κενὸν τῆς φαντασίας, ἢ ὁ φόβος τῆς ἐκ τῶν ἀνθρώπων τιμω-

ρίας; ἀποτεῖνω δὲ τὸ ἐξῆς ἐρώτημα πρὸς ἐμὲ αὐτόν. Ἐάν ἠδύνασο διὰ μόνης τῆς ἐπιθυμίας ν’ ἀποκτείνῃς τινὰ ἐν τῇ Σινικῇ καὶ νὰ κληρονομήσῃς τ’ ἀγαθὰ αὐτοῦ ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἐν τῇ ὑπερφυεῖ πεποιθήσει ὅτι οὐδεὶς ποτὲ θὰ ἐγίνωσκε τι περὶ τούτου, θὰ συνήεις νὰ συλλάβῃς τοιαύτην ἐπιθυμίαν; Μάτην μεγαλοποιῶ τὴν ἐμὴν ἐνδειαν μάτην θέλω νὰ σμικρύνω τὴν ἀνθρωποκτονίαν ταύτην, ὑποτιθεῖς ὅτι διὰ τῆς ἐπιθυμίας μου ὁ Σίνης θνήσκει αἴφνης ἀνωδύνας, ὅτι οὐδένα ἔχει κληρονομῶν, ὅτι ἐτι, κατὰ τὸν θάνατόν του, οὐδ’ εἰς τὸ κράτος θέλουσι περιέλθῃ τὰ ὑπάρχοντά του· εἰς μάτην φαντάζομαι τὸν ἀλλοεθῆ τούτον καταπεπονημένον ὑπὸ νόσων τε καὶ θλίψεων· εἰς μάτην λέγω ἐν ἑμαυτῷ ὅτι ὁ θάνατος ἐστὶ τι ἀγαθὸν ὡς πρὸς αὐτόν, ὅτι καλεῖ αὐτὸς αὐτὸς οὗτος, ὅτι οὐχ ὑπολείπεται πλέον αὐτῷ ἢ μία στιγμὴ βίου· παρὰ τὰς κενὰς ταύτας προφάσεις μου, ἀκούω ἐν τῷ βάθει τῆς καρδίας μου φωνῆς, ἣτις βοᾷ τοσοῦτον ἰσχυρῶς καὶ κατ’ αὐτοῦ ἐτι τοῦ διαλογισμοῦ τοιαύτης ὑποθέσεως, ὥστε οὐδ’ ἐπὶ στιγμὴν δύναιται ν’ ἀμφιβάλλω περὶ τῆς ὄντοτης τῆς ἐμῆς συνειδήσεως.

Εἶναι λοιπὸν οἰκτρὰ ὅσον ἀναπόδραστος ἀνάγκη ν’ ἀρνηθῇ τις τὴν συνείδησιν ὅπως ἀρνηθῇ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ὑπαρξίν Θεοῦ ἐκδικητοῦ. Ἄλλὰ δὲν ἀγνοοῦμεν ὅτι ἡ ἀθεΐα, πιεζομένη, κατέφυγεν εἰς τὴν αἰσχροὴν ταύτην ἄρνησιν. Ὁ σοφιστής, ἐν τῷ παροξυσμῷ τῆς κατατροχούσης αὐτὸν ἀρθρίτιδος, ἀνεφώνει· ὦ ἀλγηδὼν! οὐδέποτε ὁμολογήσω ὅτι εἰ κακὸν τι!

Καὶ ἂν ἀληθῶς ὑπῆρχον ἀνθρώποι τοσοῦτον δυστυχεῖς ὥστε νὰ κατασιγάσωσι τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως, τί ἐντεῦθεν θὰ προέκυπτε; Μὴ κρινώμεν τὸν ἔχοντα τὴν χρῆσιν τῶν ἰδίων του μελῶν διὰ τοῦ παραλυτικοῦ ὅστις οὐ χρῆται τοῖς ἑαυτοῦ· τὸ ἐγκλημα, κατὰ τὸν ἔσχατον αὐτοῦ βαθμόν, ἐστὶ δηλητηρίου καυτηριάζον τὴν συνείδησιν ἀνατρεπομένης τῆς θρησκείας, καταστρέφεται τὸ ἐνιαῖον φάρμακον τὸ δυνάμενον νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν αἰσθητικότητα εἰς τὰ νεκρὰ μέρη τῆς καρδίας. Ἡ ἐξαισία τοῦ Χριστοῦ θρησκεία ἦν οἰονεῖ τι συμπλήρωμα τοῦ ἐλλείποντος ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Καθίστατό τις ἐνοχος ἐξ ὑπερβολῆς, ἐξ ὑπερμέτρου εὐπραγίας, ἐκ βιαιοτήτος χαρακτῆρος; Περὶστατο αὕτη διδάσκουσα ἡμᾶς τὸ εὐμετάστροφον τῆς τύχης, τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων τὸ παλιντροπον, καὶ ὑπομνησκουσα τὸν ἐκ τῆς παραφορᾶς κινδύνον. Ἡγετό τις, τάνάπαλιν, εἰς ἀπώλειαν ἐξ ἐλλείψεως, ἐξ ἐνδείας ἀγαθῶν, ἐξ ὀλιγορίας τῆς ψυχῆς; αὕτη ἐδίδασκε τὴν περιφρόνησιν τοῦ πλοῦτου, ἀναθεματίζουσα ἄμα τὴν ψυχρότητα ἡμῶν καὶ, οὕτως εἰπεῖν, ἐμβάλλουσα ἡμῖν πάθη. Πρὸς τὸν ἐγκληματικὴν μάλιστα τὸ φιλόστοργον αὐτῆς ἦν ἀνεξάντητον οὐδένα, ὅσον κατερρωπώμενον, ἀπώθει μετανοοῦντα· καὶ τοῦ βδελυκτοτάτου λεπροῦ ἦπτετο διὰ τῶν ἀγνῶν αὐτῆς χειρῶν. Ὡς πρὸς τὸ παρελθόν, οὐδὲν ἄλλο ἤτει ἢ ἐλεγχον, ὡς πρὸς τὸ μέλλον, ἀρετήν· «οὐ δὲ ἐπλεόνασεν ἢ ἀμαρτία, ὑπερεπλεόνασεν ἢ χάρις» (πρὸς Ῥωμ. Ε'. 15). Ἐ-

τοίμος αεί πρὸς νοουθεσίαν τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ κατέστησε τὴν ἐαυτοῦ θρησκείαν ὡς τινὰ δευτέραν συνείδησιν τῷ ἐνόχῳ ὅστις ἔσχε τὸ ἀτύχημα ν' ἀπολέσῃ τὴν ἐκ φύσεως συνείδησιν, συνείδησιν εὐαγγελικὴν, πλήρη ἐλέους καὶ προφύλαξης καὶ εἰς ἣν ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου ἀπένευθε τὸ δικαίωμα τοῦ παρέχειν συγγνώμην, οὐ στερεῖται ἡ πρώτη.

Εἰπόντες περὶ τοῦ ἐλέγχου τῆς συνειδήσεως τοῦ παρομαρτοῦντος τῷ ἐγκληματικῷ, περιττὸν νὰ εἴπωμεν περὶ τῆς ἡδονῆς ἣτις συνακολουθεῖ τῇ ἀσκήσει τῆς ἀρετῆς. Ἡ ἐνδόμυχος εὐφροσύνη, ἣν συναισθάνεται τις, πρᾶττων ἔργων τι ἀγαθόν, οὐκ ἔστι πάντως συνδυασμὸς τις τῆς ὕλης, ὅπως ὁ ἐλεγχὸς τοῦ συνειδήτου ἐπὶ φαύλῃ τινὶ πράξει οὐκ ἔστιν ὁ φόβος τοῦ νόμου. Ἐὰν δὲ σοφιστῶν τινες διατείνονται ὅτι ἡ ἀρετὴ οὐκ ἔστιν ἡ φιλαυτία μετμημεμένη, ὅτι ἡ συμπάθεια οὐκ ἔστιν ἡ αὐταγάπη, ἃς μὴ ἐρωτήσωμεν αὐτοὺς ἐὰν οὐδὲν οὐδέποτε ἠσθάνθησαν ἐν τῷ βάλει τῆς ἐαυτῶν καρδίας, ἀνακουφισάντες δυστυχῆ τινα, ἢ ἐὰν ἦναι ὁ φόβος μὴ ἀνανηπιευθῶσιν ὁ καθιστᾶς αὐτοὺς συμπαθεῖς πρὸς τὴν ἀθωότητα τοῦ νεογνοῦ. Ἡ ἀρετὴ καὶ τὰ δάκρυα εἰσὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἡ πηγὴ τῆς ἐλπίδος καὶ ἡ βᾶσις τῆς πίστεως· πῶς δὲ θὰ ἐπίστευεν εἰς Θεὸν ὁ μὴ πιστεύων οὔτε εἰς τὴν ὀντότητα τῆς ἀρετῆς, οὐδ' εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν δακρύων;

Φρονούμεν δὲ ὅτι θὰ προσεβάλλομεν τὸ αἶσθημα τῶν ἀγνωστῶν ἡμῶν, ἐνδιατρίβοντες εἰς τὸ νὰ καταδειξώμεν τίνι τρόπῳ ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς καὶ ἡ ὑπαρξίς τοῦ Θεοῦ ἀποδεικνύονται διὰ τῆς ἐνδομύχου φωνῆς, ἣν συνείδησιν καλοῦμεν. «Ἐστὶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, λέγει ὁ Κικέρων, δυνάμεις τις, ἣτις ἔχει μὲν πρὸς τὴν πρᾶξιν τοῦ ἀγαθοῦ, ἀποτρέπει δὲ τοῦ κακοῦ, οὐ μόνον προγενεστέρᾳ τῆς γενέσεως τῶν λαῶν καὶ τῶν πόλεων, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον ἀρχαία ὅσον αὐτὸς ὁ Θεός, δι' οὗ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ὑρίστανται καὶ ὕψ' οὐ κυβερνῶνται, καθότι ὁ λόγος ἐστὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν τοῦ ὑπερτάτου ὄντος, καὶ ὁ λόγος οὗτος, ὁ ὢν ἐν τῷ Θεῷ, δριζεῖ ἀναγκαιῶς τί ἐστὶν ἀρετὴ ἢ κακία». (Ad Att. XII. 28).

ΣΧΙΛΛΕΡΟΥ

ΔΟΝ ΚΑΡΟΛΟΣ

ΔΡΑΜΑ Εἰς ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΝ ΕΚ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ
ΥΠΟ

Γ. Κ. ΣΤΡΑΤΗΓΗ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἡ Αὐλὴ τῆς Βασιλίσσης ἐν Ἀραγῶνι.

Ἄπλοῦν ἐξοχικὸν μέρος διατεταμένον ὑπὸ δειροστοιχίων καὶ ὑπὸ τῆς ἐπαύλεως τῆς ἀνάσσης περιπλασιούμενον.

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ. Ἡ Δούκισσα ΟΛΙΒΑΡΕΖ. Ἡ πριγκήπισσα ΕΒΟΛΙ
καὶ ἡ Μαρκησία ΜΟΝΔΕΚΑΡ ἀνέρχονται τὴν δειροστοιχίαν.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ (πρὸς τὴν Μαρκησίαν).

Σᾶς παρ' ἐμοὶ νὰ ἔχω θέλω, Μονδεκάρ·
Οἱ ζωηροὶ τῆς πριγκηπίσης ὀφθαλμοί,
Μὴ βασανίζου ἤδη ἀπὸ τὸ πρῶτ'
Βλέπετε, μόλις τὴν χαρὰν τῆς δύναται
νὰ κρύψῃ, ὡς ἀφίνουσα τὴν ἐξοχίαν.

ΕΒΟΛΙ Δὲν θέλω νὰ τὸ ἀρνηθῶ, Βασιλίσσα
πῶς τὴν Μαδρίτην, μὲ μεγάλην μου χαρὰν
ἐπαναβλέπω

ΜΟΝΔΕΚΑΡ Κ' ἡ μεγαλειότης σας

εἰς Ἀραγῶνας ἄκουσα ἀναχωρεῖ;

ΒΑΣΙΑ Ἐκ τῆς ὥραίας ταύτης θέσεως τοῦλάχιστον.

Ἐνταῦθα εἶμαι ὡς ἐν μέσῳ κόσμου μου.

Τὸ μέρος τοῦτο πρὸ πολλοῦ ἐξέλεξα

ὡς εὐνοούμενόν μου. Ἡ ἀγρότις μου,

φύσις ἐδῶ μὲ χειρετᾶ, τῶν χρόνων μου

τῶν νεαρῶν ἡ φίλη ἡ ἐγκάρδιος.

Τὰ παιδικὰ εὐρίσκω πάλιν παίγνια,

κ' ἡ αὐρα πνέει τῆς Γαλλίας μου ἐδῶ.

Ἐμὲ μὴ μνησικακεῖτε, ἀπαντᾶς ἡμᾶς

πρὸς τὴν πατρίδα σύρει ἡ καρδία μας.

ΕΒΟΛΙ Πλὴν τί μονήρες, ἔρημον, καὶ θλιβερόν
τὸ μέρος τοῦτο! Ἐν Λατρᾶν νομίζει τις
ὅτ' εἶναι.ΒΑΣΙΑ Τούναντιον μᾶλλον. Ἐρημον
εὐρίσκω τὴν Μαδρίτην μόνον. Τί φρονεῖ
ἡ ἡμετέρα Δούκισσα, περὶ αὐτοῦ;

ΔΟΥΚΙΣΣΑ Εἶμαι τῆς γνώμης. Μεγαλειότητά μου

ὅτι τοιοῦτον ἐπεκράτησ' ἔθιμον,

ἐδῶ τὸν ἕνα μῆνα, καὶ τὸν ἕτερον

ἐν Πράδῳ νὰ περῶμεν, τὸν χειμῶνα δὲ

εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἐφόσον βασιλεῖς

ὑπάρχουσιν ἐν Ἰσπανίᾳ.

ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ Δούκισσα,

Γνωρίζετε μαζὺ σας, ὅτι ἔπαυσα

ἀπὸ πολλοῦ νὰ συζητῶ.

ΜΟΝΔΕΚΑΡ Τί ζωηρὰ

θὰ εἶν' ἐντὸς ὀλίγου ἡ πρωτεύουσα!

Διὰ ταυρομαχίαν ἔχει κοσμηθῆ

ἢ δ' ἡ πλατεία ἡ μεγάλη, κ' ἐνταυτῷ

ἀκόμη πρᾶξιν πίστεως ὑπόσχονται

ἡμῖν.

ΒΑΣΙΑ Ἡμῖν ὑπόσχονται! τὴν Μονδεκάρ

ἀκούω τὴν μειλίχον;

ΜΟΝΔΕΚΑΡ Καὶ δικτὶ

ἔχει; ὑπάρχουν δὲ αἰρετικοὶ πολλοὶ

οὓς καιομένους βλέπει τις.

ΒΑΣΙΑ Ἐλπίζω πῶς

ἡ Ἐβολί μου ἄλλως σκέπτεται.

ΕΒΟΛΙ Ἐγώ;

Παρακαλῶ σας, ἡ Μεγαλειότης σας

νὰ μὴ μὲ ἐκλαμβάνετε ὡς χείρονα

τῆς Μαρκησίας Μονδεκάρ χριστιανῆν.

ΒΑΣΙΑ Ὡ! λησμονῶ πῶς εἶμαι. Ἄς παρέλθωμεν.

Νομίζω ὀμιλοῦμεν περὶ ἐξοχῆς.

Μοὶ φαίνεται ὁ μὴ παρῆλθε τάχιστα.

Πολλὴν ἐκ ταύτης τῆς διαμονῆς χαρὰν

ἐνταῦθα προσεδόκουν, πλὴν δὲν εὗρηκα

ὅτ' ἔλπίζον. Ἐκάστη ἄραγε ἐλπίς

ὁμοίως ἔχει; Τὴν εὐχὴν δὲν δύναμαι

νὰ εὗρω, ἡ ὅποια μοὶ διέφυγε.

ΟΛΙΒΑΡΕΖ Πριγκήπισσα, ἀκόμη δὲν μάς εἶπετε

ἂν ὁ Γομέζος νὰ ἐλπίζῃ δύναται.

Ἐὰν ἐντὸς ὀλίγου ὡς μνηστὴν αὐτοῦ

σᾶς συγχαρῶμεν.

ΒΑΣΙΑ Ὄντως, Δούκισσα,

καλὸν ὅτι μοὶ τὸ ὑπενθυμίζετε. (τῇ πριγκηπίσῃ)

Ὅπως σᾶς καταπέσω μὲ πικρακαλοῦν.

Πλὴν δύναμαι νὰ πράξω τοῦτο; Ὁ ἀνὴρ

ὄντινα θάναται μείψω μὲ τὴν Ἐβολί,

νὰ ἴθνηαι δέον λίαν ἄξιος ἀνὴρ.

ΔΟΥΚΙΣΣΑ Τοιοῦτος εἶναι, Μεγαλειότητά μου

Ἄξιος λίαν εἶν' ἀνὴρ, ὅν ὁ σεπτὸς

ἡμῶν Μονάρχης, ὡς γνωστόν, τιμᾶ πολὺ

μὲ τὴν βασιλικὴν του εὐνοίαν.

ΒΑΣΙΑ Αὐτὸ

τὸν ἄνδρα λίαν καθιστᾶ εὐδαίμονα.

Πλὴν θέλω νὰ γνωρίσω ἐὰν ὁ ἀνὴρ

νὰ ἀγαπήσῃ δύναται, καὶ ἄξιος

ἀγάπης εἶναι. Ἐβολί, σᾶς ἐρωτῶ

ΕΒΟΛΙ (ἵσταται ἄρῳος καὶ τεταραγμένη, πρὸς τὴν γῆν βλέπουσα ἐν τέ-

λει βίπτεται πρὸ τῶν ποδῶν τῆς βασιλίσσης.)

Οἰκτεῖρατέ με, Ἄνασσα μεγάλθυμε,

Μὴ πρὸς θεοῦ, μέγκαταλείπετε, ὦ! μὴ,

νὰ γίνω θύμα.

ΒΑΣΙΑ Θύμα! τοῦτο μοὶ ἀρκεῖ!

Ἐγέρθητε. Ὡ! εἶναι μοῖρα ἀπηνῆς,

νὰ γίνηται τις θύμα. Σᾶς πιστεύω, καί!

Ἐγέρθητε. Εἶναι πολὺς ἡδὴ καιρὸς

ἄρ' ὅτου ἀπερρίψατε τὸν κόμητα;

ΕΒΟΛΙ (ἐγειρομένη) Ὡ πολλοὶ μῆνες! Τότ' ὁ πριγκηψ Κάρλος

ἦτο ἀκόμ' εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

ΒΑΣΙΑ (ἐκπλήσεται καὶ παρατρεῖ αὐτὴν ἑταστικῶς)

Ἄλλὰ τοὺς λόγους διεσπασανίσατε;

ΕΒΟΛΙ (μετὰ τινος ὀρμῆς.) Ποτέ, ποτέ ὦ! ἄνασσα δὲν θὰ συμβῆ
ποτέ διὰ μυρίους λόγους.

ΒΑΣΙΑ Εἰς ἀρκεῖ.

Δὲν δύνασθε νὰ ἐκτιμῆσητε αὐτόν.

Τοῦτο ἀρκεῖ. Εἰς τὸ ἐξῆς σιγῆσωμεν

περὶ αὐτοῦ. Δὲν εἶδον ἔτι τὴν ἰνφραντιδα

σήμερον, Μαρκησία, φέρε μοι αὐτήν

(βλέπουσα τὸ ὠρολόγιόν της)

ΟΛΙΒ Δὲν εἶναι, Μεγαλειότητά, ὦρα.

ΒΑΣΙΑ Πῶς;

Δὲν εἶναι ὦρα, καθ' ἣν μήτηρ δύναμαι

νὰ εἶμαι; πλὴν αὐτὸ εἶναι πολὺ κακόν.

Μὴ λησμονεῖτε νὰ μ' ὑπενθυμίσσητε,

ὅταν ἡ ὦρα ἔλθῃ.

('Ἀκολουθεῖ τις προχωρεῖ καὶ ὀμιλεῖ σιγὰ πρὸς τὴν πρώτην κυ-

ρίαν τῆς τιμῆς, ἣτις στρέφεται πρὸς τὴν βασιλίσσαν).

ΟΛΙΒ Ὁ Μαρκησίος

Δὸν Πόζας.

ΒΑΣΙΑ Πόζας;

ΟΛΙΒ Ἐκ Γαλλίας ἔρχεται

καὶ ἐκ τῆς Φλαμανδίας, καὶ ἐπιθυμεῖ

τὴν ὑψηλὴν τιμὴν νὰ λάβῃ γράμματα

νὰ ἐγγχειρῆσθαι τῆς μητρὸς σας.

ΒΑΣΙΑ Καὶ αὐτὸ

εἶν' ἐπιτετραμμένον;

ΟΛΙΒ Οἱ κανονισμοὶ

δὲν μνημονεύουσι τὴν εἰδικὴν αὐτὴν

περίπτωσιν, ἂν Ἰσπανός τις μεγιστᾶν

ἐξ αὐτῆς ξένης ἔχῃ πρὸς τὴν ἄνασσαν

τῆς Ἰσπανίας νὰ κομίσῃ γράμματα

ἐντὸς τοῦ ἔλλους της.

ΒΑΣΙΑ Τότε λοιπὸν ἐγώ

αὐτὸ μὲ ἴδιόν μου κίνδυνον τολμῶ.

ΟΛΙΒ Ἄς μ' ἐπιτρέψῃ ἡ Μεγαλειότης σας

ἐν τούτοις νὰ ἀποχωρήσω.

ΒΑΣΙΑ Δούκισσα,

Ἐκλάβετε το ὅπως θέλετε.

('Ἡ πρώτη Κυρία τῆς τιμῆς ἐξέρχεται. Ἡ βασιλίσσα νεύει τῷ

ἀκολουθῶν, ὅστις ἀμέσως ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΠΡΙΓΚΗΠΙΣΣΑ ΕΒΟΛΙ ΜΑΡΚΗΣΙΑ
ΜΟΝΔΕΚΑΡ καὶ ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΠΟΖΑΣ.

ΒΑΣΙΑ Ὡς εὖ

παρέστητε, ἵπποτα, εἰς τὸ ἔδαφος

τῆς Ἰσπανίας.

ΜΑΡΚ Ἦν δὲν ἀπενάλεσα

ποτέ πατρίδα μὲ ὑπερηφάνειαν

τόσον δικαίαν, ὅσον τῇ στιγμῇ αὐτῇ.

ΒΑΣΙΑ. (πρὸς τὰς Κυρίας) Μαρκήσιος δὸν Πόζας, ὅστις ἄλλοτε εἰς τοὺς ἵπποτικούς ἀγῶνας τῶν Ῥημῶν ἐθραυσε λόγχην μετὰ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς καὶ τρεῖς τὴν νίκην ἔδωκ' εἰς τὸ χρωμᾶ μου. Τοῦ ἔθνους τοῦ ὁ πρῶτος, ὅστις μ' ἔμαθε τὴν δόξαν νὰ αἰσθάνωμαι, βασίλισσα τῶν Ἰσπανῶν ὄτ' εἶμαι (πρὸς τὸν Μαρκήσιον).

ὅτε εἶδομεν ἀλλήλους τελευταῖον ἐν τῷ Λούβρω, σεῖς οὐδέποτε, ἵπποτα, ὠνειρεύεσθε ὅτι θὰ εἰσθ' ἐν Καστίλιζ ξένος μου.

ΜΑΡΚ. Οὐχί, μεγάλη ἀνασά μου, ἐπειδὴ δὲν ἠδυνάμην τότε νὰ ὀνειρευθῶ ὄτ' ἡ Γαλλία παρ' ἡμῖν θὰ ἔχανε τὸ μόνον, ὅπερ ἐφθονοῦμεν παρ' αὐτῆ.

ΒΑΣΙΑ. Τὸ μόνον; ὑπερήφαν' Ἰσπανέ. Αὐτὸ εἰς θυγατέρα ἐκ τοῦ οἴκου λέγετε τῶν Βαλουά;

ΜΑΡΚ. Νῦν τοῦτο νὰ εἰπῶ τολμῶ, ὦ Μεγαλειοτάτη, ἐπειδὴ ὑμεῖς εἰσθ' ἡ μητέρα

ΒΑΣΙΑ. Ἐμαθον, Μαρκήσιε.

Ἵτι διὰ Γαλλίας ἤλθετε. Λοιπὸν τί περὶ τῆς σεπτῆς μου φέρετε μητρὸς, καὶ τῶν φιλιτάτων ἀδελφῶν μου;

ΜΑΡΚ. Ἄσθενῆ εὐρῆκα τὴν βασίλισσαν μητέρα σας καὶ πᾶσαν ἄλλην φεύγουσαν τῆς γῆς χαράν, ἢ νὰ μαθάνη, ὅτι ἡ βασιλικὴ αὐτῆς θυγάτηρ εἰς τὸν θρόνον εὐπραγεῖ τῆς Ἰσπανίας.

ΒΑΣΙΑ. Νὰ μὴ εἶναι δύναται ἐπὶ τῆ ἀναμνήσει τόσον τρυφερῶν καὶ προσφιλιῶν; ἐπὶ τῆ ἀναμνήσει... Σεῖς Αὐλὰς πολλάς, ἵπποτα, ἐπεσεκέρθητε, εἰς τὰ ταξείδια σας, εἶδετε πολλάς χώρας καὶ ἤθη. Ἦδη δέ, μοι λέγουσι σκοπεῖτ' ἐν τῇ πατρίδι σας νὰ ζήσητε ἐντὸς τῶν σιγηλῶν σας τοίχων, ἡγεμῶν πλέον μεγάλος, ἢ ὁ ἀναξ Φίλιππος ἐπάνω εἰς τὸν θρόνον του. Ἐλεύθερος! Φιλόσοφος! Ἐν τούτοις ἀμφιβάλλω πως ἂν ἡ Μαδρίτη σας ἀρέσῃ. Εἶμεθα ἡσυχὸι λίαν ἐν Μαδρίτη.

ΜΑΡΚ. Καὶ αὐτὸ εἶναι τι πλέον, ἢ δι' ὅσα ἡ λοιπὴ Εὐρώπη νὰ εὐχαριστῆται δύναται.

ΒΑΣΙΑ. Οὕτως ἀκούω. Πριγκηπέσσα Ἐβόλι νομίζω ἐκεῖ κάτω πῶς ὑάκινθον ἀνθοῦντα βλέπω. Θέλετε νὰ δρέψητε

αὐτόν; (ἡ πριγκηπέσσα πορεύεται πρὸς τὸ ὑποδειχθὲν αὐτῆ μέρος. Ἡ βασίλισσα χαμηλότερα πρὸς τὸν Μαρκήσιον)

Ἴπποτα ἂν δὲν ἀπατώμαι, πλήν, ἡ ἀφιξίς σας ἔνα ἔτι ἄνθρωπον ἐν τῇ αὐλῇ κατέστησεν εὐδαίμονα.

ΜΑΡΚ. Περίλυπον τινα εὐρῆκα, ὃν τινα ἐν μόνον ἐν τῷ κόσμῳ εὐχαριν... (ἡ πριγκηπέσσα ἔρχεται μετὰ τοῦ ἄνθους)

ΕΒΟΛΙ. τσαύτας χώρας εἶδεν ὁ Μαρκήσιος ἀναμφιβόλως ἔχει νὰ διηγηθῆ παράδοξα μυρία.

ΜΑΡΚΙΩΝ. Βεβιωτάτα. Περιπετείας νὰ θηρεύη, ὡς γνωστὸν εἶναι καθῆκον τοῦ ἵπποτου. Μέγιστον δὲ ὄλων ὑπὲρ Κυριῶν νὰ μάχηται.

ΜΟΝΑΙΚΑΡ. Κατὰ γιγάντων; Ἐλειψαν οἱ γίγαντες.

ΜΑΡΚΙΩΝ. Διὰ τὸν ἀσθενῆ ἡ βία πάντοτε τυγχάνει γίγας.

ΒΑΣΙΑ. Ὁ ἵπποτης δίκαιον ἔχει ὑπάρχον ἐτι γίγαντες, ἀλλὰ οὐδεὶς ὑπάρχ' ἵπποτης πλέον.

ΜΑΡΚΙΩΝ. Πρὸ μικροῦ ἐπανακάμπτων ἐκ τῆς Νεαπόλεως ὑπῆρξα μάρτυς ἱστορίας λυπηρᾶς, ἦν, ἰερὰ φιλίας ἐντολή, ἐμὴν κατέστησε. Ἐὰν δὲν ἐφοβοῦμην πλήν, ὅτι διὰ τῆς διηγήσεως αὐτῆς βαρύνω τὴν Μεγαλειότητα ὑμῶν...

ΒΑΣΙΑ. Μὴ μένει ἄρα εἰς ἐμέ ἡ ἐκλογὴ; Τῆς πριγκηπέσσης ἡ περιεργία μὴ ἀφίνει νὰ τὴν διαφύγη τι; Ἐμπρός, φίλη κ' ἐγὼ εἶμι τῶν διηγήσεων.

ΜΑΡΚΙΩΝ. Ἐν Μιρανδόλα δύο οἶκοι εὐγενεῖς ἐκ τῆς ἀντιζηλίας ἀπαυδήσαντες καὶ τῆς μακρᾶς των ἐχθρας, ἦν ἀπὸ πολλῶν αἰώνων ἤδη ἐγκατέλειψαν αὐτοῖς Γκέλφοι καὶ Γιβελίνοι, ἀπεφάσισαν διὰ τῆς συγγενείας τρυφεροῦ δεσμοῦ ἐν διαρκεῖ εἰρήνῃ νὰ συνενωθοῦν.

Τοῦ πανδυνάμου Πέτρου ὁ ἀνεψιὸς Φερνάνδος, κ' ἡ Ματθίλδη ἡ θεοειδὴς θυγάτηρ τοῦ Κολόννα, ἐξελέγησαν τὸν τῆς ἐνότητος δεσμὸν νὰ πλέξωσιν.

Οὐδέποτε ἡ φύσις, δύο ἔπλασε ψυχᾶς ὠραιωτέρας δι' ἑκάτερον.

Οὐδέποτε ὁ κόσμος τόσον εὐτυχῆ εἶχεν ἐπικροτήσει ἐτι ἐκλογὴν.

Ἐν τῇ εἰκόνι μόνον τὴν ἐπέραστον ἐλάτρευε μνηστῆν του ὁ Φερνάνδος, καὶ

ἔτρεμεν ὄλος, μὴ δὲν εὖρη ἀληθὲς ἐκεῖνο ὅπερ αἱ διακαέστεραι ἐλπίδες του ἐκ τῆς εἰκόνας δὲν τολμοῦν νὰ ἀπαιτήσουν. Εἰς δὲ τὸ Πατάβιον, ἔνθα ἐκράτουν μόνον αἱ σπουδαὶ αὐτὸν ἀνέμεν' ὁ Φερνάνδος τὴν εὐφρόσυνον μόνον σιγμῆν, ἣτις θὰ τῷ ἐπέτρεπε τὴν πρώτην εἰς τοὺς πόδας τῆς Ματθίλδης του τοῦ ἔρωτος νὰ ψιθυρίσῃ ἔκφρασιν.

(Ἡ βασίλισσα ἐπιτείνει τὴν προσοχὴν τῆς) Ἐν τούτοις τῆς συμβίας ἀποβίωσις τὴν χεῖρα τοῦ δὸν Πέτρου ἠλευθέρωσε. Μὲ δῖψαν νεανίου ὁ πρεσβύτερος ἔρροφα τὰς φωνὰς τῆς φήμης, αἴτινες τὸ κάλλος τῆς Ματθίλδης ἐξεθείαζον. Ἐρχεται! βλέπετε!... ἀγαπᾶ. Καὶ ἡ ὄρμη ἡ νέα τὴν ἐλαφροτέραν ἔπνιξε τῆς φύσεως φωνήν. Τὴν τοῦ ἀνεψιοῦ μνηστῆν ζητεῖ εἰς γάμον καὶ πρὸ τοῦ βωμοῦ καθαγιαζέει τὴν ληστείαν του.

ΒΑΣΙΑ. Καὶ τί ἐσκέφθη ὁ Φερνάνδος;

ΜΑΡΚΙΩΝ. Ἐπὶ τῶν πτερῶν τοῦ ἔρωτος καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς φρικτῆς μετατροπῆς, εἰς Μιρανδόλαν ἔρωτι μεθύων σπεύδει. Ὑπὸ τ' ἀστεροῦν φῶς ὁ ταχυπόρος κέλεις του προσήγγισε τὰς πύλας. Βάκχειος χοροῦ ἀντήχησις καὶ μουσικῶν ὀργάνων ἐκ τοῦ φωτεινοῦ μεγάρου κατακεραυνοῦν αὐτόν. Δειλός, περιδείης, ἀνέρχεται τὴν κλίμακα καὶ ἀγνωστος θεᾶται, εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ χαμηλίου μέσῳ κορυβαντιῶν ὁ Πέτρος εὐωχεῖτο συμποσιαστῶν. Εἰς ἄγγελος εἰς τὸ πλευρὸν του, ἄγγελος τις, ὃν γνωρίζει ὁ Φερνάνδος, ὃν τινα καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ὄνειρά του πάποτε αἰγλήεντα δὲν εἶδε τόσον. Μόνον ἐν ἐν βλέμμα τῷ δεικνύει, τί ἀπέκτησεν, ἐν βλέμμα τῷ δεικνύει, τί ἀπώλεσε διὰ παντός.

ΕΒΟΛΙ. Ταλαίπωρε Φερνάνδε!

ΒΑΣΙΣ. Πλὴν ἐπερατώθ' Ἴπποτα, ἡ διήγησις; Πρέπει νὰ εἶναι εἰς τὸ τέλος..

ΜΑΡΚ. Τέλειον

Οὐχί.

ΒΑΣΙΑ. Πλὴν πρότερον δὲν εἶπετε ἡμῖν ὅτ' εἰσθε τοῦ Φερνάνδου φίλος;

Φίλτερον

ΜΑΡΚ. οὐδένα ἔχω.

ΕΒΟΛΙ. Ἐξακολουθήσατε ἵπποτα τὴν διήγησίν σας.

ΜΑΡΚ. Θλιβερά πολὺ θὰ ἦναι καὶ ἡ ἀναπόλησις ἀνανεοῖ τὴν θλίψιν μου. Τὴν λύσιν τῆς νὰ παρασιωπήσω, ἐπιτρέψατε. (γενικὴ σιγῆ)

ΒΑΣΙΑ. (στρεφόμενη πρὸς τὴν πριγκηπέσσαν Ἐβόλι) Τώρα λοιπὸν ἐν τέλει θὰ μ' ἐπιτραπῆ τὴν κόρην μου νὰ περιπτύξω. Φέρετε αὐτὴν, σεῖς πριγκηπέσσα.

(Ἡ πριγκηπέσσα ἀπομακρύνεται. Ὁ Μαρκήσιος νέει ἀκολουθεῖν τινα, ὅστις ἐν τῷ βάθει φαίνεται καὶ ἐξαφανίζεται. Ἡ βασίλισσα ἀνοίγει τὰς ἐπιστολάς, ἀς ὁ Μαρκήσιος τῇ ἐγγερίσει, καὶ φαίνεται ἐκπλησσομένη. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ Μαρκήσιος ὁμιλεῖ ἐπὶ πολὺ μετὰ τῆς μαρκησίας Μονδεκάρ. Ἀναγνώσασα ἡ βασίλισσα τὰς ἐπιστολάς, στρέφεται πρὸς τὸν Μαρκήσιον δι' ἑταστικῶν βλεμμάτων.)

Δὲν μᾶς εἶπετε οὐδὲν περὶ Ματθίλδης; Καὶ δὲν ἀγνοεῖ ἴσως τί πάσχει ὁ Φερνάνδος;

ΜΑΡΚ. Οὐδεὶς τὴν καρδίαν τῆς Ματθίλδης ἀνεμέτρησέ ποτε. Πλὴν αἱ μεγάλαί πάσχουσι ψυχαὶ σιγῶσαι.

ΒΑΣΙΑ. Πέριξ βλέπετε; Τὸ ὄμμα σας τίνα ζητεῖ;

ΜΑΡΚ. Φαντάζομαι τί εὐτυχῆς ἤθελεν εἶσθαι τις, ὄνπερ δὲν δύναμαι νὰ ὀνομάσω, ἐὰν εἰς τὴν θέσιν μου εὐρίσκατο.

ΒΑΣΙΑ. Καὶ τίνος σφάλμα, ἂν αὐτὸς δὲν εἶναι;

ΜΑΡΚ. (Κωφῶς διακόπτων) Πῶς; ν' ἀποτολήσω δύναμαι νὰ ἐξηγήσω τοῦτ' ὡς θέλω; Ἦθελε συγγνώμης τύχει ἐὰν τώρα ἤρχετο;

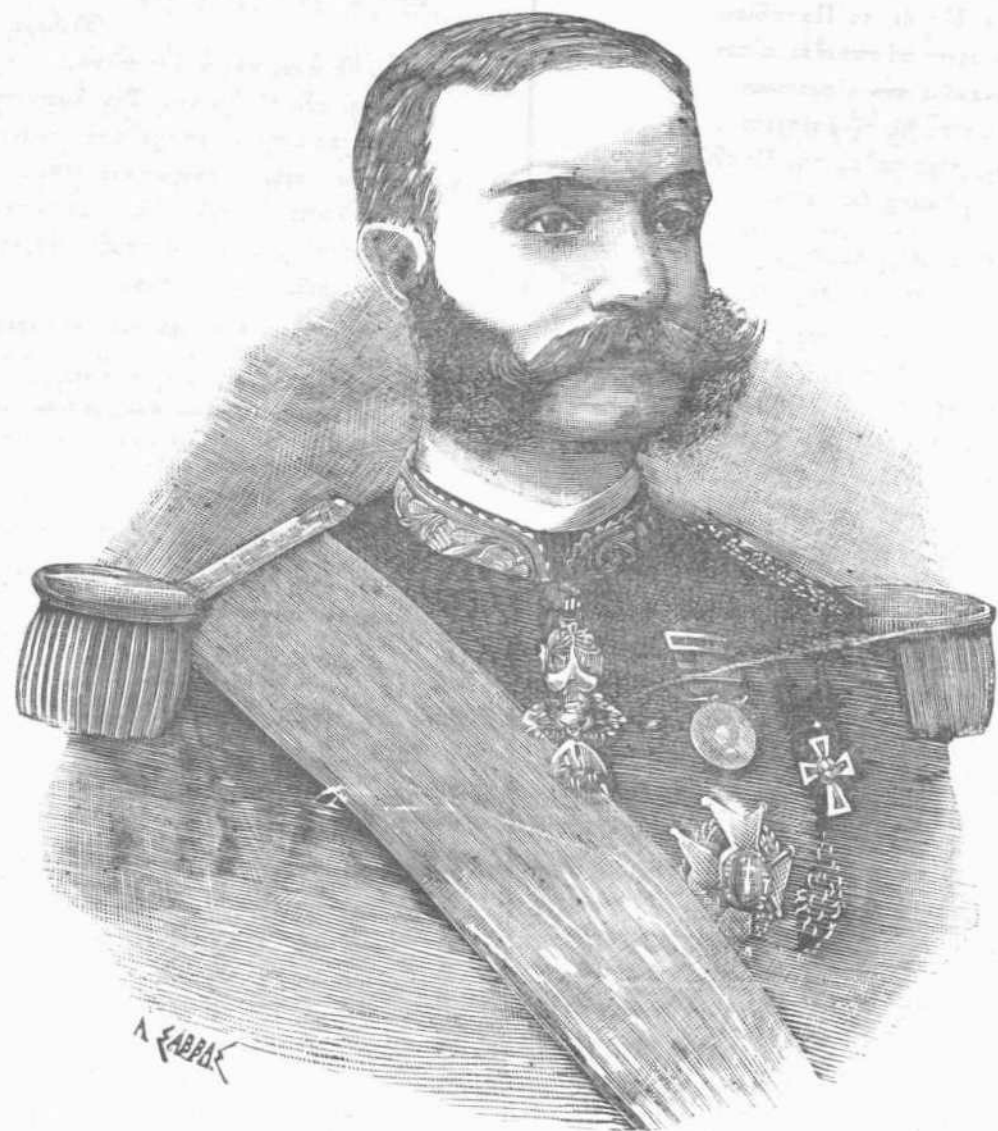
ΒΑΣΙΑ. (ἐντρομος) Τώρα; τί ἐνοοεῖτε πλὴν, Μαρκήσιε;

ΜΑΡΚ. Δύναται νὰ ἐλπίζῃ οὗτος; Δύναται;

ΒΑΣΙΑ. Μοὶ ἐμποεῖτε φόβον πλὴν δὲν θέλετε....

ΜΑΡΚ. Εἶναι ἐνταῦθα ἡδῆ.

(*Ἐπεται συνέχεια)

ΑΛΦΟΝΣΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ

Ἐγεννήθη τῇ 28 Νοεμβρίου τοῦ 1857. Ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας τῇ 30 Δεκεμβρίου 1874.

Ἀπέθανε τῇ 25 Νοεμβρίου 1885.

ΠΕΡΙ ΕΝΣΦΡΑΓΙΣΤΩΝ ΕΝ ΡΩΜΗ ΠΛΙΝΘΩΝ

ΥΠΟ

Ν. ΠΕΤΡΗ

Ἐναγχος ὁ διφῆτωρ κ. Δρέσσελ ἀπήγγειλεν ἀκρόαμα ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ Ἰνστιτούτῳ τῆς Ρώμης¹ περὶ τῶν ἐνσφραγιστῶν πλίνθων ἐν Ρώμῃ. Ἰστίον ἐν πρώτοις ὅτι ἡ μεγάλη σημασία τῶν ἐνσφραγιστῶν πλίνθων διὰ τὴν χρονολογίαν κατ' ἀναλογίαν ἐγνώσθη ὑφέ. Πρῶτος λοιπὸν ὁ ἐν Ἰταλοῖς ἀρχαιολόγους Φιαβρέττης ἀπέπειράθη εὐμεθόδου ἀναγραφῆς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος θέματος. Τελευταίτην δ' ἐκτίμησιν ἀνέθηκε ταῖς ἀφανέσιν αὐταῖς ἐπιγραφαῖς ὁ ἀρχαιολόγος Γαετάνος Μακρίνης ἐν τῷ μεγάλῳ σχεδίῳ φιλοπρόνηματι αὐτοῦ «inscrizioni antichi doliaris». Τὸ χειρόγραφον αὐτὸ περὶ τῶν ἐπιγραφῶν ἀπέτελεσεν ἔκτοτε μίαν τῶν κυρωθεστέρων πηγῶν διὰ τοὺς εἰς Ἰταλίαν ἀποδημοῦντας προσκυνητάς (ἵνα εἴπωμεν οὕτω) τῶν ἐπιγραφῶν, παρέμεινεν ὅμως ἀδημοσίευστον, ἕως οὗ νῦν τέλος ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ μεγαλοσταύρου τετιμημένου Δε-Ρώσση, τοῦ καθηγητοῦ Γάττη καὶ ἄλλων προήχθη εἰς φῶς ὡς λαμπρὸς καὶ μεγαλοπρεπὴς τόμος.

Ἐν Ρώμῃ, ὡς φαίνεται, ἐπὶ τῶν πρώτων τεσσαρῶν αὐτοκρατορῶν ὑπῆρχον μόνον ἰδιωτικὰ πλινθεῖα, διότι τὰ πασιγνωστά προϊόντα τοῦ εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν κτῆσιν περιελθόντος πανσιανοῦ (ἀπὸ τοῦ εὐπατρίδου Πάνσα οὕτως ἐπωνομασθέντος) ἐργαστηρίου εὐρηγνται μόνον ἐν τῇ ἀρκτικῇ Ἰταλίᾳ. Ἐν δὲ τῇ δευτέρῃ πενηκονταετηρίδι τοῦ α'. μ. Χ. αἰῶνος αἴρνης ἀναφαίνεται πληθὺς πλίνθων ἐκ τῶν ἐργοστασίων ἐνός μοναδικοῦ ἐν Ρώμῃ οἴκου τοῦ ποτὲ ὑπάτου Γναίου Δομιτίου Ἄφερ καὶ τῶν ἀπογόνων, ἀκελευθέρων καὶ δούλων αὐτοῦ. Κατ' ἀκολουθίαν ἐν τῷ χρονικῷ διαστήματι τῷ ὑπὲρ τὰ 100 ἔτη τὰ πλινθεῖα τοῦ εἰρημένου οἴκου ἐχορήγουν μικρὸν δεῖν ἀποκλειστικῶς τὸ ὕλικόν εἰς τὰ κολοσιαῖα οἰκοδομήματα τῆς πόλεως. Ἀπὸ δὲ τοῦ Τραϊανοῦ ἄρχεται τέλος ἡ σειρά τῶν κατὰ μικρὸν πλεοναζόντων δημοσίων πλινθειῶν καὶ ἐτι συγχρότερον τοῦ ὀνόματος Τραϊανοῦ ἀπαντᾷ ἐπὶ τῶν σφραγίδων τὸ τῆς ἰδίας συζύγου Πλωτίνης (περὶ ἧς ἴδ. Δίω. Κάσσ. 68, 5 καὶ 69, 1). Σημειωτέον ὅτι ὁ μὲν Ἀδριανὸς ἐκέκτητο πολλὰς καμίνους πλίνθων, εἰ καὶ ὑποσημαίνεται οὗτος μόνον διὰ τῆς ἐπωνυμίας Caesaris nostri², ὁ δὲ Μάρκος Αὐρήλιος ἄτε υἱὸς τῆς Δομιτίας Λουκίλλης ἐκληρονόμησεν ἀκνυτικῶς μέρη μέρους τῆς βιομηχανίας τῶν πλίνθων τῆς κλουσίας αὐτῆς οικογενείας. Παρὰ δὲ τὴν παραγωγὴν τῶν αὐτοκρατορικῶν ἐργοστασίων διατέλει ὑπάρχουσα καὶ ἡ τῶν ἰδιωτικῶν καταστημάτων καὶ ὄντως εὐρηγνται ἀναγεγραμμένα τὰ ἐπιφανέστατα

ὀνόματα τῆς βωμαϊκῆς ἀριστοκρατίας, μάλιστα δὲ καὶ πολλῶν δεσποινῶν κεκτημένων πλινθεῖα. Ἐν τούτοις αἱ περιπέται, ὑφ' ὧν ἐν τῷ γ. αἰῶνι ἐχειμάσθη ἡ αὐτοκρατορία, ἀναγνωρίζονται καὶ ἐκ τῶν σημάτων τῶν πλίνθων τῆς πόλεως. Καὶ τὰ μὲν ὀνόματα τοῦ Σεπτιμίου Σευήρου καὶ τοῦ Καρακάλλα εἰσὶ τὰ τελευταῖα αὐτοκρατορικὰ ὀνόματα, τὰ ἐπὶ τῶν σφραγίδων μνημονεύμενα, μετέπειτα δὲ κατηργήθη παντελῶς ἐπὶ μακρὸν ἡ χρῆσις τῆς σφραγίσσεως, ἕως οὗ ὁ τοῦ Διοκλητιανοῦ ἄμα καὶ Κωνσταντίνου αἰὼν καὶ ἀπανταχοῦ καὶ ἐπὶ τῆς οἰκοδομικῆς ἐνεκαίνισε νέαν, ἀλλ' οὐσιωδῶς διάφορον ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου βυθμοῦ ἔξαρσιν. Προσθετέον ὅτι ὑστάτην σειράν συναποτελοῦσι τὰ σήματα τῶν ὀνομάτων τῶν βασιλέων Θεοδορίου καὶ Ἀρκαρίου, τὰ ὅπως οὐκ ἐπὶ τῆς Ρώμης ἀπαντῶνται. — Σπουδαῖον μνημεῖον εἰσὶν αἱ ἐν τοῖς λίθοις τῶν τειχῶν ἐμπεισισμέναι ὑπατικά χρονολογία. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Τραϊανὸς ἐγένετο ὁ πρῶτος αὐτοκράτωρ ὁ ἐν Ρώμῃ ἢ ἐν τῷ περιγύρῳ αὐτῆς κεκτημένος πλινθεῖα, οὕτω δὲ ἐρμηνεύεται ὅτι ἡ παλαιστάτη χρονολογία ὀρμᾶται ἐκ τοῦ ἔτους 110 μ. Χ. Πλὴν ἀλλ' ὅμως μέχρι τοῦ ἔτους 123 πολὺ σποραδικῶς εὐρηγνται κεχρονολογημένοι πλίνθοι, τὴν δὲ χρονολογίαν τοῦ ἔτους τούτου, ἐν ᾗ ὑπάτευσεν ὁ Πετίνος καὶ ὁ Ἀπριωνιανὸς⁴ φέρουσι πλίνθοι, ἢ σύμπασαι αἱ ἄλλαι ἐκ παλαιότερας, ἢ νεωτέρας ἐποχῆς συμπεριλαμβανόμεναι, ὅπερ παράδοξον φαινόμενον οὕτω ἰκανῶς διεφωτίσθη. Καὶ ὁ μὲν Λαντισιάνης ἀποδέχεται ἐξακολουθοῦσαν τὴν χρῆσιν τῶν παλαιῶν μορφῶν τῶν πλίνθων ἐπὶ συνεχεῖς ἔτι ἐνιαυτούς, ὁ δὲ Δρέσσελ ἐν οὐδεμίᾳ μοίρᾳ ποιεῖται τὴν τεκμηρίωσιν ταύτην. Τὸ δὲ ἄμετρον φιλικοδομικὸν τοῦ Ἀδριανοῦ ἐφίκετο ἐν τῷ προμνημονευθέντι ἔτει 123 μ. Χ. τοῦ κολοφῶνος καὶ ἡ ἀνοικοδομία τῆς πόλεως οὐσιωδῶς ἐπερατώθη τότε. Ἐν τοῖς ἐπομένους ὅμως ἔτεσιν ἡ περὶ τὸ οἰκοδομῆσθαι δραστηκότης περιωρίσθη εἰς τὴν κανονικὴν αὐτῆς ἐπιφάνειαν, ἕως οὗ κατὰ τὸ ἔτος 134 ἄμα τῇ ἐκ τῶν περιηγήσεων ἐπανόρθου τοῦ Ἀδριανοῦ πάλιν ἐπαύσατο ἡ ἰσχυροτέρα κατὰ τὰς οἰκοδομίας ἐπαύξησης. Καὶ καθόλου οἱ φέροντες χρονολογίαν λίθοι τῶν τειχῶν (ἢ ἐντετειχιζόμενοι λίθοι) παρακολουθοῦσιν ἀδιαλείπτως τῇ ἰστορίᾳ τῆς πόλεως, ἀλλ' ὁ περὶ τὸ ἔτος 167 ἐνσκήψας λοιμὸς ἐπὶ ἠένηκε παντελῆ μαρμασμὸν εἰς τὸ φιλικοδομικόν. — Ἐπανίων δὲ ὁ ἀγορεύων εἰς τὸ εἶς οὗ ὁ λόγος ὠρμήθη παρατηρεῖ ὅτι κατὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ἐνσφραγιστῶν πλίνθων διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἐποχῆς ἀρχαίου οἰκοδομήματος ὀφείλει πολὺ νὰ προσέχη τις. Τὸ ὅλον κατὰ τὸν ἀγορεύοντα ἤρτηται ἐκ τούτου, ἐν τίνι δήλον ὅτι μέρη τῆς οἰκοδομῆς εἰσὶν ἐντετειχιζόμενα αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος πλίνθοι. Ἰστίον ὅτι αἱ χρονολογούμεναι πλίνθοι αἱ μὲν ἐν τοῖς καμαρώμασιν (ἢ θόλοις) καὶ κατὰ τὰ λιθόστρωτα καὶ παραστάδας θεωρεῖται ὡς ἀξιοπίστοι μαρτυρίαι, αἱ δὲ περὶ τὴν ἐνδοσίαν οὐκ οὕτως, διότι ἐνταῦθα ἐγένετο χρῆσις παλαιῶν οἰκοδομικῶν ὕλικῶν. Μετὰ τὴν σπουδαίαν αὐτὴν ἀ-

1) Κατὰ τὸ Bulletin di Corrispondenza archeologica 1885 No 5.

2) Τοῦ ἡμετέρου αὐτοκράτορος.

4) ἀνθύπατος ἐν Ἀσίᾳ. ἴδ. Δίω. Κάσσ. 76, 8.

γόμενοι τοῦ κ. Δρέσελ ὁμίλησαν οἱ διηγήτορες κύριοι *Ίδρω* (περὶ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἑστίας καὶ τῆς κατοικίας τῶν Ἑστιάδων παρθένων) καὶ *Χέλι* περὶ τῶν ἐν Κορνέτῳ ἀνασκαφῶν. Τὸ κύριον πόρισμα τῶν ἐπὶ τῆς νεκροπόλεως αὐτῆς τῆς Ταρκυνίας ἐπιχειρουμένων ἀνασκαφῶν εἶναι ἐκ παλαιστάτου χρόνου παράδοσις τῶν ἀρχαιοτάτων κεραμείων μορφῶν μέχρις ἐποχῆς (πιθανῶς τοῦ 5. π. Χ. αἰῶνος), ἥτις ὑπὸ πᾶσαν ἄλλην ἐποψιν ἔσχε τὴν ἀρχὴν παντελῶς ἐκ τῆς προϊστορικῆς.

Ἐν Μεσολογγίῳ Ὀκτωβρίῳ ἀρξαμένῳ, 1885.

ΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΥΠΟ E. DE AMICIS

(Συνέχεια καὶ τέλος, ἴδε προηγ. φύλλον).

Εἶνε καὶ εἰς τύπος περιέργου ἀνταποκριτοῦ ἐπιστολῶν ὁ καλὸς ἔμπορος ἢ δημόσιος ὑπάλληλος ἢ χωρικός ἰδιοκτήτης, δι' ὃν αἱ περιστάσεις καθ' ὅς ὀφείλει νὰ γράψῃ ὑμῖν εἰσὶν αἱ μόναι, αἵτινες τῷ παρουσιάζονται εἰς τὴν ζωὴν, ἵνα ἐξακκήσῃ τὰς ἐξωχωτέρας αὐτοῦ νοητικὰς δυνάμεις, αἵτινες εἰσὶν ὀλίγω ὀξειδωμέναι διὰ τὴν ἀχρησίαν. Νὰ γράψῃ ἐπιστολὴν φιλολογικὴν, εὐφρά, ὡς ἴσως αὐτὸς τὴν καλεῖ, εἶνε δι' αὐτὸν ὑπόθεσις ἰνδιαφέρουσα. Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐπανέρχεται οἶκοι ἐνωρίτερον, ἐπιβάλλει εἰς τὰ παιδία σιωπὴν, συστρέφεται καὶ γράφω, δοκιμάζει εὐχαρίστησιν μικρὸν κατὰ μικρὸν αὐξάνουσαν· θαυμάζει ὀλίγων ἰδέας τινὰς, αἵτινες τῷ βλαστάνουσιν αἰφνιδικῶς καὶ φράσεις τινὰς αἵτινες τῷ ἔρχονται εὐκολοῦ ἔνοσι χαριέντως τὴν φύσιν καὶ τὰς συγκινήσεις τῆς καλλιτεχνικῆς ἐργασίας· τῷ φαίνεται ἐν στιγμῇ τινι, ὅτι ἀνακαλύπτει ἐν αὐτῷ λάμψεις φιλολογικοῦ πνεύματος, δυνάμεις σχεδίων συγγραφῆς, αἵτινες, παιδευθεῖσαι, δὲν ἤθελον ἴσως κάμει κακὴν ἐνδειξὴν· καὶ αἰσθάνεται τὴν εὐχαρίστησιν καὶ τὴν ἐλαφρὰν τῆς ἑαυτοῦ φαντασίας κίνησιν, εἰς ἐκτάκτους τινὰς λέξεις, εἰς μικρὰς τινὰς ὕψους αὐθαθείας, ἀπαρασκεύους καὶ ἀπλοϊκῆς, ὡς *Frudhomme* ἐμπνευσθέντος. Πρὸ τῆς ἀποστολῆς, ἀναγινώσκει τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὴν σύζυγόν του· καὶ μετὰ τὴν ἀποστολὴν, θὰ ἴητο περιέργως νὰ ἤξευρε τί περὶ αὐτῆς θὰ εἶπτε· καὶ μετὰ μίαν ὥραν δὲν σκέπτεται πλέον. Αἱ ἐπιστολαὶ αὐτοῦ εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γαλήνιοι, ἐλαφρῶς ποιητικαί, καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ μὲ ἀπόπειραν ἀστείμου· ἔχουσιν ἐν προσίμῳ ὀλίγω μακρὸν ἀναλόγως τοῦ σώματος τῆς ἐπιστολῆς, καὶ εἶνε καταφανῆς ἢ ἀναζήτησις τῆς πρωτοτυπίας τῆς κλεισεως.

••

Εἶνε ἐπίσης ὁ φίλος, καλὸς ἐκ φύσεως, καὶ ὅστις σὰς ἀγα-

πᾶ· ἀλλ' ὅστις γράφω, ἀπατᾷ καὶ ὑμᾶς καὶ αὐτόν. Ἐχει τὴν φαντασίαν ζωηράν, τὴν ἵνα διεγερτικὴν, τὴν γραφίδα εὐκόλον· γράφω μίαν ἐπιστολὴν ἀνυψοῦται μικρὸν κατὰ μικρὸν συνθέτων μίαν λυρικὴν ἐν τοῖς πρώτοις στίχοις ἐμπνέει ὑμῖν ἀγαθότητα ἡσυχον· ἐν τῇ δευτέρᾳ σελίδι ζωηρωτάτην ἀγάπην, ἐν τῇ τρίτῃ τῷ ἐπέρχονται μυρία προσφιλεῖς ἀναμνήσεις, ἢ εἰκὼν ὑμῶν μεγεθύνεται ἐν αὐτῷ καὶ φωτίζεται, ἢ καρδία ἐπαίρεται, τὸ ὕψος ταρτάτταται, ἢ ἀγάπη αὐτοῦ ἀποβαίνει ἀγάπη ἀδελφικὴ, σέβας, ἐνθουσιασμός· ἐν τοῖς τελευταίοις στίχοις προσφέρει ὑμῖν λατρείαν καὶ ἀρχίζει νὰ κλαίῃ. Ἄλλὰ διατί; ἐπὶ τίνι αἰτίᾳ; Δὲν τὸ ἐνοεῖτε ὑμεῖς· αὐτὸς τὸ ἀγνοεῖ· ἤρρισε νὰ γράψῃ τὴν ἐπιστολὴν ἵνα παρέλθῃ μία ὥρα· ἤθελε νὰ προχωρήσῃ χαριεντιζόμενος· ἢ φαντασία τῷ ἦρε τὴν χεῖρα, τὸ αἰσθημα τὸν ἔφερον ἀνά τὸν ἀέρα. Καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶνε εἰλικρινής, κλαίει δάκρυα ἀληθῆ καὶ θὰ ἐπῆδα ἐπὶ τοῦ τραχήλου ὑμῶν ἐὰν τῷ ἐνεφανίζεσθε ἐμπρός. Ὑμεῖς ἀναδιπλοῦτε τὴν ἐπιστολὴν μὲ τὴν καρδίαν συγκινημένην, καὶ τῷ γράφετε τὰς τέσσαρας σελίδας ὡς ἐπικαλεῖται ὑμῶν, πλήρεις φιλοφροσύνης καὶ ἀγάπης, φανταζόμενοι μετ' εὐχαριστήσεως τὴν χαρὰν, ἣν θὰ δοκιμάσῃ κατὰ τὴν λήξιν αὐτῶν. Οἴμοι! Αἱ τέσσαρες ὑμῶν σελίδες εὐρίσκουσιν αὐτὸν ἀπησχολημένον νὰ γράψῃ πρὸς τινὰ ἄλλον τὴν ἰδίαν ἐπιστολὴν ἣν ἔγραψε καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀναγινώσκει αὐτὰς ἀμελῶς, καὶ δὲν ἀποκρίνεται πλέον ὑμῖν ἐπὶ ἕν ἔτος.

••

Ὅποιον φύραμα μένει ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τῶν φίλων, ὅτε ἐμάθομεν ἀπὸ ἡμᾶς αὐτοῦς καὶ τοὺς ἄλλους νὰ μαντεύωμεν τὰ μυστικὰ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας! Ὅπως ἀβία μυστικά! Ἐκδηλώσεις ἀγάπης, ἔπαινοι δοθέντες διὰ τοῦ πτύου, ἀσυνειδήτως, ἵνα παραξέωσιν εὐγνωμοσύνην, ἥτις θὰ ἦνε ὠφέλιμος ἡμέραν τινὰ· ἐπιστολαὶ πλήρεις τρυφεροτήτων, γραφεῖσαι οὕτως, οὐχὶ ἐξ ὠθήσεως τῆς καρδίας, ἀλλὰ διότι, ἀρξάμενοι κατὰ σύμπτωσιν μετὰ τοῦ τόνου ἐκείνου, ἠθέλησαν νὰ χωρήσωσι μέχρι τέλους ἄνευ παραφωνίας, καὶ ψεύσθησαν διὰ τὴν ἀρμονίαν ἐπιστολαὶ ἐν αἷς ἐξαντλεῖται ἐν πάθος θλιβερόν ἢ εὐχάριστον, παραχθὲν ἐν ἡμῖν ὑπὸ βίως ἄλλης αἰτίας, ὅστινες δίδωμεν αὐτῇ τὸ χρῶμα μεγαλοποιήσεως ἀγάπης διὰ τὸν φίλον· ἐπιστολαὶ πλήρεις ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις φαίνεται ὅτι πλημμυρεῖ ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς, καὶ ἀναθρῖει ἀπὸ τῆς φιλίας παλαιῶ οἴνου, ὅστις ἐκτείνει τὴν σκιάν αὐτοῦ μέχρι τοῦ φύλλου ἐφ' οὗ τις γράφει, προσφορὰ γενναῖα ὑψηλοῦ καὶ θυσιῶν, αἵτινες γίνονται αἰφνης, ἐν μέσῳ τῆς δευτέρας σελίδος, διότι τὴν στιγμὴν ἐκείνην διέρχεται μουσικὴ στρατιωτικὴ κἀτωθεν τῶν παραθύρων φράσεις, αἵτινες πιέζουσι τὴν καρδίαν τοῦ ἀναγινώσκοντος, καὶ αἵτινες διεκόπησαν ἐν τῷ μέσῳ ὑπὸ τοῦ γράψαντος ἵνα ἀνάψῃ τὴν καπνοσύριγγα ἢ νὰ καγγάσῃ μετὰ τινος φίλου· στίχοι κυματώδεις, γραφέντες με ἐκούσιον τῆς χειρὸς τρόμον, ἵνα ἀπεικονίσωσι μεγάλαν τῆς ψυχῆς ταραχὴν· κηλίδες θαυρῶν ποιηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ δακτύλου βεβρεγμένου ἐν τῷ ὕδατι· διαγραφὰ ὑποκριτικὰ ἀχθεῖ-

σαι ἵνα προκαλέσωσι τὴν προσοχὴν δεικνύοντες ὅτι δὲν εἶχον τὸ θάρρος νὰ γράψωσι τὰ διαγραφέντα, φαυλότητες καὶ ψεύδη παντὸς εἴδους, χιλίας παράγοντα ἀπάτας, ὧν ἔπονται ἰσάριθμοι πικρία.

••

Καὶ ἐνίοτε ἔχομεν περιεργοτάτην ἐνδειξὴν τοῦ πόσου εἶνε ἐπικίνδυνον νὰ κρίνωμεν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῶν ἐπιστολῶν. Μετὰ πολυετῆ ἀλληλογραφίαν, ἥτις ἔρρευσε ὡς διαυγὴς καὶ γαλήνιον ὕδωρ, ἄνευ διαφωνίας δοξασιῶν, παραγοντες εὐτυχῆ φιλίαν, συναντώμεθα μετὰ τοῦ φίλου, ὃν δὲν εἶδομεν ποτέ. Μεγάλῃ εὐχαρίστησι. Ἐχομεν τέλος ἕνα Πυλάδην μετὰ τοῦ ὁποίου θὰ δυνηθῶμεν νὰ ζήσωμεν ἐν τῇ ἀρμονίᾳ ἐκείνῃ, ἥτις εἶνε τὸ ἰδανικὸν πάντων. Τρέχομεν εἰς συνάντησιν αὐτοῦ μετ' ἀνυπομονησίας. Δυστυχεῖς ἡμεῖς, ὁποῖα ἀπάτη! Ἰετὰ τινὰς ἡμέρας τὸ πᾶν τετέλεσται. Ὁ φίλος ἔχει ἄλλην ὄψιν, ἄλλην φωνὴν, ἕτερον μειδιάμα, ὅπως διάφορον τρόπον ἡμιλίας, τοῦ παρατηρεῖν, μεταχειρίζεσθαι, ζῆν ἢ ὅπως εἶχομεν φαντασθῆ. Μετὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, καθ' ὅς μὴ κινῶμεν διὰ ζώσης τὴν ἐπιστολικὴν θυφιδίαν, ἥτις ἔχει ἀκόμη ἐν τῇ κεφαλῇ ἡμῶν, αἱ ἀκαὶ καὶ τὰ κυνώματα τοῦ χαρακτήρος, ἀποκαλύπτονται τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, ἐν τῷ ἄμ· δοκιμάζομεν τὸ πρῶτον τὴν ἰδιοτροπίαν του, βλέπομεν νὰ περῶσιν ἀστραπαὶ κακεντρέχειας ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς, αἰσθάνομεθα ἐν τῷ τόνῳ κινήσεις τῆς ψυχῆς ἐχθρικές· καὶ πᾶν ὅπερ συγχωροῦμεν εὐκόλως εἰς τοὺς ἄλλους φίλους, φαίνεται ἡμῖν τερατώδες καὶ ἀνυπόφορον εἰς αὐτόν, διότι εἶνε ἡ αἰτία τῆς πτώσεως ἡμῶν ἀπὸ τοῦ ὕψους ὠραίας φαντασιοκοπίας. Ὁ ἀπατεῶν! Εἶνε ἄλλος ἀνθρώπος, λοιπὸν ἐνεπαίχθημεν καὶ ἠπατήθημεν. Καὶ, φυσικῶ τῷ λόγῳ, βλέπωμεν ἡμᾶς ἀλλάσσοντας ὄψιν καὶ τρόπους, αὐτὸς σκέπτεται περὶ ἡμῶν ἐπίσης οὕτως. Ἐν βραχεῖ διαστήματι ἀποβαίνομεν ὑποπτοὶ ὁ εἰς τῷ ἄλλῳ, καθὼς δύο οἵτινες ἔχουσιν ἀμαρτήσιν ἡμῶν αἰσχυρητῶν τι ἀμαρτήματα, καὶ ἂν ἀποχωρισθῶμεν ἄλλοτε, ἢ ἀλληλογραφίᾳ δὲν συνδέεται πάλιν πλέον· ἐδραμομεν εἰς συνάντησιν μετὰ μεγίστης ὀργῆς, καὶ ὠθούμενοι, συντριψάμεν ἐν μέσῳ τὴν φιλίαν.

••

Οὐδὲν ὅμως πράννει ἡμῶν τὴν ἐπιστολικὴν φλόγα τὸσον ὅσοι ἢ ἐκ νέου ἀναγνώσις παλαιῶν τινῶν ἐπιστολῶν. Ἀνασκάπτοντες ἐν τοῖς χάρταις τῶν παρελθόντων ἐτῶν, εὐρίσκομεν ἐνίοτε τὴν ἀλληλογραφίαν ἥτις συνέδεσεν ἡμῖν φίλον τινὰ ἐπὶ χρονικὴν περίοδον, σωρείαν ἐπιστολῶν γεμουσῶν διακηρύξεων ἀγάπης, ἐμπιστοσύνης, ἐνθουσιασμοῦ, δι' ὧν ἐνθυμούμεθα τῶν ἡμετέρων, οὐχ ἦττον περιπαθῶν, καὶ τὰς ὁποίας ἐλησημονήσαμεν πρὸ ἐτῶν. Δυστυχεῖς ἀνθρώπινα ἀγαπαί. Λυπηρὸν νὰ βλέπη τις πᾶσαν ἐκείνην τὴν διαστολὴν φιλίας ἥς τινος δὲν ὑφίσταται πλέον ἔχνος. Διατί διεκόπη ἡ ἀλληλογραφία; Τίς ἐνθυμεῖται; Κατεστράφη μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐκ νοηρότητος, καὶ ὁ φίλος ἔφυγεν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἀπὸ τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ τῆς μνήμης. Δὲν ἐπιτυχάνομεν πλέον νὰ ἐνοήσω-

μεν πόθεν ἐγενεῖτο ἅπας ἐκεῖνος ὁ ἔρωσ ὃν ἠσθανόμεθα δι' αὐτόν, καὶ αἰδοῦμεθα ὅτι ἀποθήθημεν κατ' ἐκείνον τὸν τρόπον. Αἰδοῦμεθα μάλιστα, πλέον ὅταν ὁ ἴδιος φίλος, καθὼς ἐνίοτε συμβαίνει, ἀπέβη ἀδιάφορος καὶ ἀντιπαθητικός, ὁ ὁποῖος, μετὰ σαρδωνικοῦ μειδιάματος, τίθησι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, μετὰ πολλὰ ἔτη, τὰς ἐνθουσιαστικὰς ἐπιστολάς ὡς τῷ ἐγράψαμεν ἡμεῖς. Ζητοῦντες νὰ κρύψωμεν μικρὰν ἐρυθρότητα ἀνερχομένην ἐν τῷ προσώπῳ, διατρέχομεν ἐκ νέου τὰς σελίδας ἐκείνας, περιέργως, ὡς ἠθέλωμεν πράξει ἐν ταῖς ἀναμνήσεσι θνητοῦ τινος, καὶ καταλαμβάνει ἡμᾶς ἔργος, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι θὰ ἔλθῃ ἴσως ἡμέρα, καθ' ἣν θὰ προσενήσωσιν ἡμῖν αἰσθησιν αἱ ἐπιστολαί, ὡς γράφομεν τώρα εἰς τοὺς στενωτέρους φίλους. Πόσον ταπεινούμεθα ἐκ τῆς ἰδίας μεταβολῆς, δυσπιστοῦντες ταῖς ἰδίαις ἀγάπαις, καὶ πῶς ὀρσιζόμεθα, κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, νὰ χαλινώσωμεν τὴν γραφίδα διὰ παντός.

••

Καὶ ὅμως, ἐναντίον πασῶν τῶν ἀποράσεων, ὅταν καταλαμβάνει ἡμᾶς συμφορὰ τις ἢ ὅταν συνομοσία εὐνοικῶν περιστάσεων κάμνει ἡμᾶς νὰ δοκιμάσωμεν τὴν ἀπάτην ἐπὶ μίαν ἡμέραν ὅτι εἴμεθα εὐτυχεῖς, ἢ ὅταν ὠθεῖ ἡμᾶς ζωηρὰ ὠθησις συμπαθείας καὶ εὐγνωμοσύνης, ἐκχέομεν σχεδὸν πάντοτε τὴν ψυχὴν ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τινὰ φίλον, ἄνευ ἐπιφυλάξεων, καὶ ἀφοβῶς, ὅπως ἐπράττομεν νείοι. Ὅσοι μᾶλλον περιστελλόμεθα ἐκάστοτε, μετὰ τοσοῦτω μείζονος ἡμέρας ἀφιέμεθα ἐν ταῖς περιστάσεσιν ἐκείναις. Εἶνε ἀνάγκη ἀκαταμάχητος τὸ γράφειν ἐνίοτε τινὰ, ἅτινα δὲν λέγονται ποτέ, ἅτινα κρατοῦνται ὡσεὶ κεκρυμμένα ἐν ταῖς πτυχαῖς τῆς συνδιαλέξεως, ἢ διότι δὲν ἔχομεν τὸν χρόνον, ἡμιλοῦντες, νὰ εὐρωμεν τὴν λεπτὴν φράσιν καὶ ἰδίαν ἥτις ἐκφράζει αὐτὰ, ἢ διότι τὸ βλέμμα τοῦ φίλου δειλιᾷ ἡμᾶς. Καὶ αἱ ἐπιστολαὶ αὐτὰ ἀφίνουσιν ἡμᾶς σχεδὸν πάντοτε μὲ ἀναψυχῆς αἰσθημα ἐν τῇ ψυχῇ, ὡς ἂν ἐξεπληρώσαμεν ἐν καθήκον, ὡσεὶ μὲ τὴν τολμηρὰν ἐκείνην πρᾶξιν καὶ τὴν ἐμπιστον τῆς καρδίας ἐγκατάλειψιν, ἠθέλωμεν ἀπαλλάξει τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἐκείνου ὅπερ ἔθλιον καὶ ἀγενεῖς ὑπάρχει ἐν τῇ διηνεκῇ ὑπόπτῳ ἐπιφυλάξει μεθ' ἧς συνειθίζομεν νὰ γράφωμεν καὶ ἡμιλώμεν ἀπάσας τὰς ἡμέρας. Πᾶσαν τοιαύτην ἐπιστολὴν ἐνθυμούμεθα μετ' εὐχαριστήσεως, ὡς τινὰ ποίησιν, ὡς στροφὴν μουσικὴν, ἀναμνησκουσιν ἡμῖν ὠραίαν τοῦ παρελθόντος ἡμέραν, κατὰστασιν τῆς ψυχῆς, διατάξιν ἰδεῶν, δι' ἧς διήλθομεν, καὶ ἣν ἠθέλωμεν ἴσως λησημονήσῃ, ἂν δὲν τὴν εἶχομεν καθηλώσει ἐν τῷ νῶ διὰ τῆς γραφίδος. Ἄλλα ἐπανέρχονται ἐν τῇ μνήμῃ, καὶ τέρπουσιν ἡμᾶς, διότι ἐγένοντο ἐκουσία τοῦ χαρακτήρος ἡμῶν ἀποκαλύψις, εἰς ἣν ὀφείλομεν τὴν ὑπόληψιν καὶ συμπάθειαν ἀνθρώπων οὗς ὑπόληπτόμεθα καὶ ἀχρῶμεν. Ἄλλα μένουσιν ὡς βοήθεια τῆς συνείδησεως· καθ' ὅλην τὴν ζωὴν διότι ὑπῆρξαν ἢ ἐμολόγησις καὶ ὁ αὐτοβλήτης ἀγνισμὸς ἀδίκου τινός, πρᾶξις δικαιοσύνης καὶ γενναιότητος, ἣν ἢ ὑπερηφανία ἤθελε κωλύσει ἡμᾶς νὰ ἐκτελέσωμεν διὰ ζώσης, κατὰ πρόσωπον τοῦ φίλου

δν εἶχονεν προσβάλει. Τί σημαίνει ἄν τις τῶν ἐπιστολῶν τούτων πῆσῃ εἰς κακὰς χεῖρας; Ὑσχυρογυμνοῦντες μίαν ὥραν πλέον ἐπὶ εὐγενεὺς τινος σκέψεως, καὶ αἰσθανόμενοι ζωηρότερον, ἐν τῇ προσπάθειά νὰ ἐκφράσωμεν αὐτό, πάθος ἐλευθερίου καὶ ἰσχυρόν, ἐδιωρθώθημεν ἀρκούντως.

* *

Εἰς πολλοὺς ἐξ ἡμῶν ἔχει συμβεῖ, ἐρευνῶντας μεταξύ παλαιῶν τῆς οἰκογενείας ἐγγράφων, νὰ ἀνεύρωμεν δέμα ἐπιστολῶν κεντρῶν καὶ μεσῶν κόνεως, δεδεμένων σφιγκτὰ διὰ νήματος, διατεθειμένων κατὰ σειρὰν χρονολογίας. Ἐφυλλολογήσαμεν αὐτάς... ἦσαν αἱ ἐπιστολαὶ ἅς παλαιὸς φίλος ἐγραψε, πρὸ τριακονταετίας, πρὸς τὸν πατέρα ἡμῶν—πρὸ πολλοῦ ἀποθνήσκοντα. Ἐγραφον τακτικῶς, ἕκαστον δεῖνα μῆνα συνουλεύοντο ἀμοιβαίως ἐπὶ τῶν ἐνδιαφερουσῶν ὑποθέσεων, ἐδίδον λεπτομερεῖς πληροφορίας τῶν ἰδίων οἰκογενειῶν, συνδιεσκέπτοντο, ἐβοηθούντο ἐν ταῖς δυσχερεῖσι περιστάσεσι. Διατρέχοντες τὰ φύλλα ἐκεῖνα, εὐρίσκομεν χωρὶς ἄτινα ἐξηγοῦσιν ἡμῖν περιστάσεις τινὰς τῆς οἰκογενείας ἡμῶν, ὧν, ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ, δὲν εἶχομεν ἐννοήσει τὴν αἰτίαν ὑπαινιγμοῦς στενοχωριῶν καὶ προσφορῶν ἅς οὐδέποτε εἶχομεν ὑποπτευθῆ· πόνον δὲν ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐκρυψε πάντοτε. Ἐλκυσθέντες ὑπὸ τῆς ἀναγνώσεως ἐκείνης, χωροῦμεν ἐμπρός, μετὰ μειζονος πάντοτε περιεργίας, καὶ οὐχὶ ἄνευ συγκινήσεως. Τὰ ἐτη παρέρχονται εὐρίσκομεν λέξεις παραμυθίας, ἐνδειξὴν ἀπαντήσεως δοθείσῃ τινὶ εἰδοποιήσει ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου γέροντος τῶν πρώτων συμπτωμάτων τῆς ἀσθενείας, ἧτις ὠδήγησεν αὐτὸν ἠτύχως εἰς τὸν θάνατον. Μετὰ ἐν ἔτος, ὁ ἴδιος φίλος ἡμιλεῖ περὶ προαισθημάτων τέλους οὐ μακρῶν. Αἱ ἐπιστολαὶ καθίστανται πάντοτε θλιβερώτεραι, καὶ ἐννοεῖται ὅτι ἀποκρίνονται εἰς ἐπιστολάς ἡμῶν· οἱ χαρακτῆρες γίνονται πάντοτε πλέον ἀμφίβολοι ἢ αὐτὴ ὁμοῦ πάντοτε ἀγάπη, περισσότερο μάλιστα ἐμφροντις, δηλοῦμένη μετὰ λέξεων παραμυθίας καὶ ἐλπίδος, μετ' ἐκκλήσεων ἀρχαίων ἀναμνήσεων, μετὰ ὑπαινιγμῶν εἰς χρόνους παρελθόντας, εἰς τοὺς πόνους οὓς ὑπέφεραν, εἰς τὰς φιλικὰς δοκιμασίας εἰς ἅς ὑπέβαλον ἀλλήλους. Ἀπροσδοκῶς, φθάνομεν εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον, ὅπερ περιλαμβάνει τὸν τελευταῖον χαιρετισμὸν, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν ἠρξίσταμεν γελῶντες παύομεν μετὰ δύο δάκρυα. Καὶ ἐκ τῶν χαρτῶν ἐκείνων φθάνει ἐν τῇ ψυχῇ ἡμῶν εὐωδία φιλικῆς ὑγιᾶς καὶ ζωογόνος, ἧτις προτρέπει ἡμᾶς νὰ λαβώμεν ἀμέσως τὴν γραφίδα καὶ νὰ στειλώμεν ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν εἰς καλὸν τινα μακρῶν φίλον.

Κατὰ Ἰούλιον 1885.

Δ. Ι. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

ΕΚ ΤΩΝ «ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΩΝ»

Δ. Ν. ΦΟΣΤΕΡΗ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗΝ

ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ. — ΑΥΓΗ.

(*Ἴδε συνέχεται εἰς φυλλάδιον Ἰανουαρίου)

Ἡ Αὐγὴ ἐπακουμβῶσα τὸ μέτωπον ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς ἀφίνει νὰ καπατέσῃσι δύο σταγόνες δακρῶν ἐπὶ τῆς χειρὸς τοῦ Νάρκισσου κρατούσης τὴν ἑτέραν ταύτης.

NAP.

Αὐγὴ!

ΑΥΓΗ (ἐν τῇ αὐτῇ θέσει σιγῶσα)
NAP.

Πῶς! σὺ κατανεύουσα, ἀλλὰ πρὸς τί; ἔφες λοιπὸν νὰ μοι εἴπῃ ἢ μορφή σου ὅτι τὰ χεῖλιά σου διστάζουσι... (καὶ διὰ τῆς χειρὸς ἀνεγείρει τὸ ἐπίχαιρι καὶ ὠχρὸν ἐκείνης πρόσωπον) ἀληθῶς λοιπὸν δακρύεις; πλὴν διὰ τί τὸ δακρυ τοῦτο; τί ζητοῦν οἱ μαργαρίται οὗτοι τῆς ψυχῆς σου εἰς τὸ ὄμμα σου Αὐγὴ; ἅ! παραθαίνεις τὸ καθήκον... Ἡ μεγαλοπρεπὴς αὐτὴ σπατάλη ποσῶς δὲν σοὶ ἀνήκει καὶ... δὲν μοὶ ἐζήτησαν τὴν ἀδειαν... Ἡ ζωὴ μου εἶναι τι, ἐν πτερόν ἴσως, ἢ ἐν κάρφος, ἢ διάφρονον ἀλλ' ἢ ζωὴ σου δι' ἐμὲ εἶναι τὸ σύμπαν! Ἐν τῷ ἀπείρῳ τούτῳ ἀφῆκα τοὺς βεμβασμούς τὰς σκέψεις μου τὰ ὄνειρα μου, τίς ὁ τολμῶν ἤδη νὰ καταρρίψῃ ταῦτα εἰς σταγόνας;...

(Εἶτα μετὰ πλείονος περιπαθείας). Αὐγὴ παύσον ἡμιλεῖ ὡς καὶ πρότερον καὶ δριμύτερον ἐτι δύνασαι νὰ με κατακερματίσῃς διὰ τῶν λόγων σου, πλῆξον κάλλιόν, πλὴν παῦσε ἐξαντλοῦσα τὴν ψυχὴν μου διὰ τῶν ὀμμάτων σου!...

ΑΥΓΗ

Πλὴν καὶ σὺ, καὶ σὺ Νάρκισσε καυστηριάζων τὴν ἐμὴν διὰ τῶν λόγων σου, τῆς ἀθυμίας, τοῦ ἄλλους σου... Εἶσαι ποιητής; ἄλλως θὰ ἔλεγον, ὅτι δὲν με ἀγαπᾶς, καὶ θὰ ἀπέθνησκον. Εἶμαι τόσο ἀσθενής!.. ἀλλὰ καὶ τόσο ἀγαπῶ, ὥστε ὁ ἔρωσ μου καθίσταται ἐγωϊσμὸς, ἀπόλυτος, μέγας, αὐστηρός. Ἦθελον νὰ εἶμαι ἐγὼ καὶ μόνη, ἢ βέμβη σου, τὸ ὄνειρόν σου ἐγὼ, ἐγὼ τὸ ἄσμα σου... καὶ οὐδεὶς, ὃ οὐδὲν ἄλλο!

NAP. (ψελλιζῶν)

Καὶ τίς λοιπὸν ἂν ὄχι Σὺ;

ΑΥΓΗ (ὡς μὴ ἀκούσασα αὐτοῦ)

Ἦθελον τὸ πνεῦμα, οὐτίνος θὰ εἶμαι ἢ πνοή, ἢ ποίησις ἧς ἠτύχησα νὰ εἶμαι ἢ μουσα, ἢ λύρα ἧς αἱ χορδαὶ ἀποτελοῦσι τὰς ἴνας τῆς καρδίας μου, νὰ κρούσῃ μόνον δι' αὐτῆς, νὰ ἀποσπῶσι κάλλιόν αὐτάς ἀλλ' οὐχὶ νὰ παραπαίωσι! Ὁ βίος

NAP. (ὡσεὶ μονολογῶν)

μου, ἢ καρδία μου ὅλη εἶναι εἰς ἔρωσ, ὠκεανὸς εὐρύς τρυφῆς, ἀπολαύσεως, πόθων, ὀνείρων καὶ ἤθελον αὐτὰ νὰ ἐψαλλῆς καὶ μόνον, νὰ πλέης σιγῶν εἰς τὸν ὠκεανὸν τοῦτον, νὰ σὲ θαυμάζω ἐν σιγῇ καὶ νὰ εἶμαι... νὰ εἶμαι... ὃ ἀγνοῶ ἀληθῶς τί θὰ ἤμην!.. Καὶ ὁμοῦ πρὸ ὀλίγου ἐκλαυσα· σὺ τὸ ἠθέλησας, τί ἔπαιον ἐγὼ; Ἦσο μελαγχολικός, τίς σὲ ἐβίασε νὰ εἶσαι τοιοῦτος; ἄλλως τε τίς δύναται νὰ κρατήσῃ τὰς ἀποστάσεις τηκομένης ψυχῆς, ὅποτε αὐταὶ ἐκβιάζουσι τὰ βλέφαρα; Πρὸ μικροῦ ἐτι ἔλεγες ὅτι ἐπεθύμεις νὰ μὴ ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ κόσμου δυστυχεῖς.. ἀλλ' ἰδοὺ ἐγὼ! παρὰ σοὶ τυγχάνει μία τούτων! — παύσον νὰ εἶσαι μελαγχολικός, εὐθύμει καὶ ἰδοὺ τὸ πᾶν!

(Εἶτα μετὰ πλείονος πάθους καὶ ἰκευτικῶς θωπεύουσα αὐτόν). Ὡ εἶπέ, εἶπέ μοι, Νάρκισσε, ὅτι τοῦ λοιποῦ δὲν θὰ σὲ ἴδω πλέον σκεπτικῶν, σύνοφρον, ἢ βαρυθυμοῦντα! ὁμοῦσον ὅτι θὰ εἶσαι ὅλος ἐγὼ ἐπιθυμῶ. Ἐν ὄνειρον βιοῦν ἐγγύς μου, δρῶς βωμαλέα καὶ ὑψαύχην, ἐφ' ἧς ὑπέρεσον θὰ ἐπακουμβῶ τὸ μέτωπόν μου καὶ εἰς τερπνὰς θὰ βυθίζομαι χυμαίρας· πτέρυξ, ἧς θὰ εἶμαι ἢ πτῆσις· ζῶσα τις ἰδέα ἐφ' ἧς ὡς ἐπὶ ἀργυρᾶς πλακῶς θὰ ἀντηγῶσιν οἱ παλμοὶ μου καὶ αἱ σκέψεις μου... ὃ σὲ ἀγαπῶ Νάρκισσε· ἄφες με νὰ σὲ ἀγαπῶ, ὡς ἡ καρδία μου θέλει, ὡς ἡ ψυχὴ μου ὀνειροπολεῖ!..

NAP.

Μωροί, οἱ ἄνθρωποι, μωροί! Ἀνύπαρκτος, λέγουν, ἡ μαγία, καὶ ὁμοῦ τίς θὰ ἐδυσπίσται ἐτι ἀκούων τὰ χεῖλιά σου αὐτὰ κινούμενα, Αὐγὴ; Αἱ Σειρήνες, λέγουσι—μῦθος! καὶ ὁμοῦ αὐτὰς θὰ ἦσαν νήπια πρὸ σοῦ!.. Ὑπὸ τὴν πνοὴν σου ταύτην ἧτις ὁμοιάζει πρὸς πτῆσιν διερχομένην ὀνείρων, ὑπὸ τοὺς φθόγγους σου τοῦτους ὀνείρους ἐκπνεύον εἰς ἄσμα, αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν καμπτόμενον, ἢ καρδία μου διαστέλλεται καὶ ἐπὶ τῶν ὀμμάτων ἀγνωστὸς τις διαγυγάζουσα ἐλπίς ἀφίνει ὡς ἔχνη τῆς μίαν τῆς δρόσου τῆς στογῶνα... καὶ, ἰδοὺ ὁ ὄρκος ἐν ἐζήτησας! Εἶχες δίκαιον, Αὐγὴ. Ἦττήθη, καὶ! ἀλλ' εἶμαι εὐδαίμων!

Ἡ Νύξ πρὸ πολλοῦ ἤδη διέθη τὸ Ζεῖθ'· καὶ αἱ μυστηριώδεις ὥραι ἀπεκαλύπτοντο ὡς ὠχρὰ καὶ μυστηριώδη ὀνειροπολήματα ἐντὸς τῶν ἀποστάσεων... Ὁ Ζέφυρος κατέστη ἤρεμος, μωροῖς, μαλακῶς ἐροτίλως πως ῥιπίζον διὰ τῆς πνοῆς του τοὺς μυρίους ἐκείνους κάλικας τὰ ἀπειράριθμα ἐκεῖνα φύλλα, ὅπου ἀντὶ μύρου καὶ ἐνα εἰδώρει ἀσπασμὸν εἰς πᾶν πέταλον, εἰς πᾶν φύλλον εἰς πάντα κλώνον καὶ ἄπασα ἢ φυτικὴ ἐκείνη ὑπαρξίς ἐφρίσεν ὑγρὰ εἰς τὰς θωπείας του... Οἱ κλάδοι ἐκεῖ μυστικῶς συνεννοῦντο· αἱ κορυφαὶ ἐδῶ συνεταύτιζοντο· φύλλα τινα καὶ κλωνία εἰς τὸ βάθος ὑπὸ τὸν πόδα πτηνοῦ μετακινουμένου, ἢ φύλλον ἐτέρου καταπίπτοντος μετ' ἀπαλοῦ ψιθύρου ὑπεσεῖοντο ὡσεὶ ἐν τῇ σιᾷ περιπτυσσόμενα... ἀπόρητός τις μελωδία ἐξήρχετο ἐκ τῶν κλώνων ἐκείνων, τῶν φύλλων ἐκείνων, τῆς ἀνοσοτόλιστου ἐκείνης χλόης καὶ εἰς μεθυστικὸν ἐξεγύνατο ἄρωμα ὑπὸ τὴν χείροντα ἐκείνων ξανθὸν τοῦ Μαΐου οὐρανόν. Τὸ πᾶν τέλος ἦτο μία πνοή, περίπτουσις, ἠδυπάθεια, φρικίασις, ἐπιπλοῦσα ἐκεῖ που εἰς ὄνειρον!..

... Οὐδὲν νέφος ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, οὐδεμία ῥυτίς, οὐδ' ἐν κῦμα ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ ἐκείνου σαπφείρου τοιοῦτος ἐνίστος ὁ οὐρανός! Ἐρχονται στιγμαί, καθ' ἅς νομίζει τις ὅτι ὑγροποιεῖται, κινεῖται καὶ πάλαι... Ἀστέρες ἐπιπλέοντες ἐκεῖ δίκην χρυσῶν φεσάλων· ἡ σελήνη κατοπτρεύουσα τὰ ὠχρὰ διαστήματα... ἢ δὲ θάλασσα, βαυκαλισθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀνέμων, ὑπνώττει ἤδη νοχελῶς, μυριάδας ἀκτῶν ἐναγκαλιζομένη κατὰ ὡς παλμοὶ τὰ κύματα τῆς φέρουσι μακρόθεν τὴν πνοὴν τῆς ὑπνωττώσεως... Ἦδιστα στιγμαί! ἀληθεῖς ὥραι ἐξάρσεως ποιήσεως καὶ φιλοσοφίας... Ὁ πόντος κολακεῖων τὸν οὐρανὸν καὶ πᾶναπλιν ἢ φύσις ὅλη ἐναρμονίζεται, καὶ ἐν ταύτῃ ἡ Αὐγὴ καὶ παρ' αὐτῇ ὁ Νάρκισσος· ὅποια εὐδαιμονία!

(Εἶτα πρὸς τὴν Αὐγὴν). Καὶ ὁμοῦ πρὸ μικροῦ ἐτι σὺ δισταζούσα μοὶ ἔλεγες ὅτι θὰ ἀπεχώρουν ποτὲ ἐντεῦθεν, ὅτι θὰ ἐγενόμενη λειποτάκτης ἀληθοῦς Παραδείσου καὶ θὰ ἀπηρχομένη δαίμων ἐκεῖ... ὅπως καὶ αὐθις ἀναλαθῶ τὰ δεσμὰ τῆς ἐξουσίας, τῆς πολυτελείας τοῦ πλοῦτου, προτιμών τὴν ματαιότητα ταύτην, ἀντὶ τῆς μόνης δυνατῆς εὐδαιμονίας ὄντως εὐδαίμωνος θνητοῦ. Ἀληθῶς τώρα μόνον ἐννοῶ ὅτι κατὰ τι με ἐξύβρισαν...

ΑΥΓΗ

Καὶ ἐννοεῖς ἐμὲ Νάρκισσε· ἀλλὰ κακῶς. Σὺ αὐτὸς εἶπας ὅτι αὐαῖδῆποτε ἐκφρασίς ὅτι ἐγγίξει τῇ ὀδύνῃ φέρι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν σχεδὸν ἀπαύστως τὴν συγγνώμην... καὶ ἡ ὀδύνη ὑπῆρχε προφανῆς. Ἐπασχον, ἦτο ἀληθές. Ἐπταίσα λοιπὸν ἂν πρὸς στιγμὴν ἐπὶ τοσοῦτον με κατέστησεν ὁ ἔρωσ μου δειλὴν, ὥστε νὰ δυσπιστῶ εἰς τὸ μέλλον, νὰ φαίνομαι ἀγνώμων πρὸς τὰς εὐδαίμονας στιγμὰς καὶ νὰ φοβώμαι τὸν θάνατον;

NAP. (ὡς μὴ ἀκούσας ἄρχεται καὶ αὐθις ὡσεὶ μονολογῶν)

Ἐκεῖ... Ἐκεῖ... Παράδοξος ἀστεϊσμός! Μακρῶν τῆς γῆς ταύτης, τοῦ κήπου τούτου... νὰ ἐγκαταλείψω τὴν καλυθὴν μου αὐτὴν μετὰ ἀγνά ταῦτα σύντροφα ἄνθη καὶ δένδρα, νὰ πλῆξω καὶ ἀποθάνω ἐν τῇ καρδίᾳ μου καὶ τοῦτο, ὅπως ἀπέλω... Οἰκτρὰ τοῦντι εἰρωνία· ἀληθῶς χλεύη· νὰ θέτωσιν οὗτω τοὺς πόδας τοσοῦτον ἄνω τῆς ψυχῆς.

(Πρὸς τὴν Αὐγὴν).

Ἰδὲ ἡ νύξ παρέρχεται, Αὐγὴ! Τὸ ὑψηλὸν καὶ μυστηριώδες τοῦτο δρᾶμα, τὸ πελώριον τοῦτο τῆς νυκτὸς φάσμα, ἀνακυκῶν ἐν σιγῇ τοσοῦτους κόσμους εἰς τὰ βάθη του καὶ συμπαρασύρον, ὡς εἶπεν, ἀπαντας τοῦτους εἰς τὴν πτώσιν του, ὡς εὐρεῖα βαθυκυάνειος ἐσθῆς συμπτησομένη, σωρείαν λίθων ἀπαστραπτουσαν, ἐγγίξει ἤδη εἰς τὸ τέρμα του. Ἡ λύσις τοῦ αἰνίγματος ἀπάσης τῆς νυκτὸς ταύτης ἐπέρχεται ἤδη διὰ τῆς πτώσεως, ὅπως ἐγερεθῇ καὶ ἔλθῃ εἰς φῶς ἐν ἑτερον, ἀμφίβολον—ἐκεῖνο τῆς ἡμέρας. Ἀτέρμων ἢ διαδοχῇ· κινήσεις ἀκατάπαυστοι! Ἡ ἀλληλουχία αὐτῆ, φίλη μου, ὑφίσταται, ἀλλὰ σιγᾷ φαίνεται ἀκίνητοῦσα, ὑπνώττουσα, ἢ μὴ ὑπάρχουσα καὶ ὁμοῦ ὑφίσταται, κινεῖται, προβαίνει... Ὁ ὄργασμός ὅλος τοῦ

παντός κρύπτεται εκεί εις τὰ βάθη τοῦ ἀπείρου. Συγκρούει τὰ νέφη καὶ ἐκρήγνυται ὁ κεραυνός· ἐκσφενδονίζει τοὺς διάττοντας καὶ παράγει ἐν ὄνειρον, ὡθεὶ ὡσεὶ διὰ δακτύλου καὶ οἱ κόσμοι κυλιόνται... Διὰ τὸν σκόληκα, ἢ τὸν ἄνθρωπον· διὰ τὸ πτηνόν, ἢ τὸ ἄνθος ὑπάρχει τι ἐκεῖ, καὶ... σαλεύει!.. Ἡ ἀναπόφευκτος καὶ ἀτελείωτος αὕτη ἀλληλουχία εἶναι τὸ μέλλον. Ἡ νῦξ ἤδη αὕτη παρεσκευάσασε καὶ ἡ αὔριον, θὰ εὔρη!..

(Μετά τινα παύσιν)

Ἰδὲ τὴν σκιάν, Αὐγή, καὶ ὁμολόγησον ὅτι τὸ πᾶν συγχωνευθήσεται ἐν ταύτῃ μίαν ἡμέραν—ἀλλ' ἑπταίσα—μίαν νύκτα, ἀφ' οὗ ἤδη πρόκειται περὶ σκιᾶς. Τὸ ἄστρον ἐκεῖνο ὑφίσταται, ἀυγάζει· ἀλλὰ τίς οἶδε ἕως; τίς οἶδε πότε θὰ μεταβληθῆ καὶ τοῦτο εἰς τέφραν, ἢ τέφρα αὕτη εἰς κόνιν καὶ ἡ κόνις εἰς σκιάν; Ὁ βίος κακῶς ἐδόθη βραχύς διὰ τὸν ἄνθρωπον—καὶ τοῦτο ἀφ' οὗ ἐπίσταται τὸ ἀγαπᾶν. Καὶ ὅμως καὶ τὸ βραχὺ ἐστὶ τοῦτο σμικρύνεται, συντέμνεται καὶ ἡ συμφορὰ εἶναι ὁ πέλεκυς, ἢ δὲ θλίψις... δηλητήριο! Ἡ εὐδαιμονία εἶναι, ὡς λέγουσι, παραδική, μία στιγμή· ἔστω! Πλὴν διὰ σὲ Αὐγή καὶ δι' ἐμὲ ἐστὶ ὑφίσταται, ἤρξατο μέλλον. Εἶναι λάμψις καὶ ἰδὲ αὐτὴν εἰς τὸ βλέμμα μου, εἶναι ἀστὴρ καὶ φωτίζει ἐν ὄνειρον!.. Πλησίον αὐτῆς... Ἡ σήμερον εἶναι τοιαύτη βροφῶμεν εἰς αὐτήν· ἡ αὔριον, τίς οἶδε!.. ὑπόθεσις... ἐστὶ παρῆλθε, καὶ ἡ ἐλπίς θὰ εἶναι πάντη περιττή!..

Ἡ Αὐγή εἶχε προσεγγίσει ἔτι μᾶλλον τῷ Ναρκίσῳ καὶ τὸ στήθος τῆς ἤδη εἰς πᾶσαν ἀνώψωσιν, κατὰ πάντα παλμὸν προσέψαυεν ἐκεῖνο τοῦ Ναρκίσου, ὡσεὶ ἐπαναλαμβάνον τὰς λέξεις: αἰσθάνομαι, ἀκούω... Ὡς ἔλεγε τις ὅτι ἦτο ἡ κατ' ἀντήχησιν ζωῶν καὶ παλμῶδης κατάστασις τῶν λόγων του...

NAP.

Ἐπάρχουσιν ὦραι, ἔρχονται στιγμαὶ Αὐγῆ, καθ' ἃς τὸ πνεῦμα συγχωνεύεται, ὡς εἶπεν, ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἡ ψυχὴ διαστέλλεται ἐπὶ τοσοῦτον, ὡσεὶ ἐζήτει νὰ περικλείσῃ ἐν αὐτῇ τὸ σύμπαν! Ὁμοίᾳ τις καὶ αὕτη ἤδη... Ἐπὶ τὸν ὠραῖον τοῦτον οὐρανόν, ὑπὸ τὴν συμπαθῆ καὶ ἤρεμον λάμψιν τοῦ ὠχροῦ τοῦτου φανοῦ τοῦ ἀπείρου, ἐντὸς τοῦ κήπου τοῦτου, ὅπου ἡ ψυχὴ τῶσων ἀνθέων περιέπταμένη εἰς μεθυστικὴν εὐωδίαν μᾶς ναρκῶσιν τὰς αἰσθήσεις, μόνος μετὰ σοῦ, αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν πλέον ἢ εὐδαιμόνα, ἀληθῶς ἄνακτα· ἀλλ' ἤδη τῆς γῆς, τοῦ οὐρανοῦ, τῆς Αὐγῆς μου!..

ΑΥΓΗ (βυθίζομένη εἰς ἔκστασιν)

... Μεθύσκω!..

NAP.

Ἐρως καὶ Βάκχος, παράδοξος σχέσις· θὰ ἔλεγε τις ὅτι καὶ οἱ δύο οὗτοι ὑπῆρξαν ἀδελφοί. Καὶ ὄντως, ἀφίστανται μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀλλήλων ἀλλ' εἰς ἐν κυρίως καὶ τοῦτο μόνον συναντῶνται—εἰς τὴν μέθην! Μέθη, μέθη τῆς ψυχῆς ἐκ τῆς

ἀκράτου ἠδονῆς, ἐξ ὑπερεκχύσεως εὐδαιμονίας, ἰδοὺ ὅτι ἄριστον, ὅτι θεῖον! Ὁ ἔρως καθίσταται μυστήριο, τὸ μυστήριο λάμψις, ἢ λάμψις μετέωρον καὶ τοῦτο αἱρεται ἐκεῖ... πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Παραδείσου!.. Ἐ, φίλη μου, ἡ μέθη αὕτη, αὕτη καὶ μόνη—ἰδοὺ ὁ ἀληθὴς βίος· τὰ λοιπὰ, λήθαργος, πλάνη, ἢ θάνατος, καὶ οὐδὲν πλέον!..

ΑΥΓΗ (ἐπακουμβῶσα τὴν κεφαλὴν

τῆς ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ Ναρκίσου ψιθυρίζει καὶ αὖθις μετὰ φωνῆς ὑποτρεμούσης)

... μεθύσκω!..

Ὁ ἄνεμος ἔπνεε γλυκίς· ἡ φύσις εὐρίσκειτο ἐτι εἰς τὴν στιγμήν ἐκεῖνην καθ' ἣν μία λέξις ὀρίζει ἀκριβῶς τὸ ὅλον τῆς—ἢ λέξις μεθίαμα· καὶ ἦτο τοιοῦτον. Ἡ κόμη τῆς Αὐγῆς λυθείσα κατέπιπτε διολισθαίνουσα εἰς μακροὺς μέλανας θυσάνους, ὡς ὡσεὶ μετὰ προφυλάξεως ἡ αὔρα ἐφαίνετο διερευνώσα καὶ μυρώνουσα... Τὸ εὐρὺ καὶ ὠχρὸν ἐκεῖνο μέτωπον, ἐφ' οὗ πᾶς στοχασμός, πᾶσα σκέψις καθίστατο ῥέμβη, ἢ ποίησις· τὰ πορρῶ καὶ ἡμιανοιγμένα ἐκεῖνα χεῖλη, ὡς δι' ἀσπασμόν, ἀποπνέοντα ἄρητόν τινα καὶ βαθεῖαν ἠδυπάθειαν· τὸ στήθος ἠρέμα ἐξογκούμενον εἰς παλμῶδεις καὶ ἀσθενεῖς εἰσπνοὰς καὶ ἐκπνοὰς· τὰ βλέφαρα ἡμικλειόμενα, ὡς πρὸ δράματος ὀνειρῶν· οἱ ἀπλανεῖς ἐκεῖνοι ὀφθαλμοὶ ἐγκλείοντες μίαν ὅλην ὑπαρξίν καὶ ἀπεικονίζοντες μίαν ψυχὴν βαθεῖαν ὡς ὁ οὐρανὸς ἐκεῖνος, διαυγῆ καὶ μυρόεσσαν, βυθιζόμενοι εἰς τὰς ἀχανεῖς ἐκτάσεις, παρεῖχον ἐν ὄλῳ τι τὸ ἄγνωστον εἰς ἐν ὄν ἰδεῶδες!.. θὰ ἐπίστευέ τις συναντῶν ἐκεῖ, ἐν ἰνδαλμα βρεμβάζον, μίαν χιμαιρικὴν φωτιζομένην ἐντὸς τῆς σκιᾶς ὑπὸ τὰς λάμψεις ὠχροῦ σέλαος... ἐν ὄνειρον πτερόεν, πάλλον, ἠρέμα ψιθυρίζον τίς οἶδε τι καὶ μέλλον μετ' οὐ πολὺ νὰ ἀποπτῆ!..

NAP. (Ἐπὶ πολὺ διαμένει ῥεμβάζων ἐπὶ τῆς ὠχρᾶς ἐκείνης μορφῆς· εἶτα ὡσεὶ ὑπὸ αἰφνιδίου καταλαμβάνομενος ἀνησυχίας ἐγείρεται μικρὸν καὶ λαμβάνων τὴν χεῖρα τῆς Αὐγῆς).

Αὐγή, στήθι:.. ὦ, ἡ ῥέμβη σου αὕτη μὲ πτοεῖ! θὰ ἔλεγε τις ὅτι ζητεῖς νὰ ἀπέλθῃς ἐντεῦθεν... Κράτησον ἐδῶ τὸ βῆμα. Οἱ ὀφθαλμοὶ σου οὗτοι σὲ ἐπρόδσαν!.. Ἀνακάλεσον τὴν ψυχὴν σου εἰς τὰ στήθη σου Αὐγῆ, διότι εἶναι λεπτὰ καὶ ἀσθενῆ τὰ βλέφαρά σου!.. ἀλλά, (καὶ ἐγείρει τὴν παιδικὴν τῆς Αὐγῆς κεφαλὴν ὡς νὰ ἐζήτει πλέον τι νὰ μάθῃ ἐξ αὐτῆς), τί ἔχεις φίλη μου; πάσχεις ἴσως;... ἡ χεῖρ σου αὕτη τρέμει... κατέστη σχεδὸν ψυχρὰ καὶ αἰ παρειαί σου μικρὸν ἐχρωματίσθησαν, τί ἔχεις Αὐγῆ;...

ΑΥΓΗ (ὡς ἀπὸ ληθάργου ἀποσπασμένη ἐγείρει μικρὸν τὴν κεφαλὴν καὶ κλίνει καὶ αὖθις αὐτὴν ψιθυρίζουσα).

... Οὐδὲν... Σὲ ἀγαπῶ!

NAP. (ἐνθους καὶ μονολογῶν).

Χαῖρε γλυκὺ τῆς εὐτυχίας ἄσμα! ὦ σὺ, λέξις χρυσῆ· σὺ ἢ κλαπέισα ἐκ τῆς λαλιᾶς τῶν ἀγγέλων καὶ δυναμένη νὰ ἀνοιξῆ καὶ κλείσῃ μίαν ζωὴν, ἐντὸς... δύο χειλέων, ὡς αὐτὰ σοὶ λέγω, μοῦ διαπαρᾶς τὴν καρδίαν καὶ μὲ καθιστᾶς σχεδὸν... παράφρονά!

(πρὸς τὴν Αὐγῆν)

Ἄφες νὰ σὲ θλίψω ἐπὶ τοῦ στήθους μου Αὐγῆ, νὰ σὲ αἰσθανθῶ ἐδῶ ἐπὶ τῆς καρδίας μου! πῶς μοὶ ἄρесеὶ νὰ εἶμαι οὕτω ἐγγὺς σου, νὰ μοὶ θερμαινῆ τὴν ὄψιν ἢ πνοή σου καὶ ἡ καρδία μου νὰ σοὶ μετῆ τοὺς παλμούς τῆς ἐπὶ τοῦ στήθους σου Αὐγῆ. Ἄν ἤδη μοὶ ἔλεγε «φεύγω» αἰσθάνομαι ὅτι παραχρῆμα θὰ ἀπέθνησκον!.. Ὡς θάλπος ἠσθάνομαι τὸν ἔρωτα εἰς τὴν ψυχὴν μου καὶ εἰς τὸν νοῦν μου ἐκυμαίνοντο ὄνειρα· ἀλλ' ἤδη αἰσθάνομαι πῦρ ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τὸ πῦρ τοῦτου μοῦ καίει τὴν ψυχὴν... Πρὸ μικροῦ ἐστὶ τὰ παιδικὰ σου ταῦτα χεῖλη μοὶ ἐπέλλιζόν τι περὶ μέθης... καὶ ἄγνωσῶ πως, πλὴν μικρὰ μὲ κατέλαθεν ἡδὴ σκοτοδίνη... ὦ ἤθελον νὰ συμτάσχω καὶ ἐγὼ τῆς μέθης σου ταύτης... νὰ ἀποροφῆσω αὐτὴν ἐκ τῶν χειλέων σου... Δός μοι τὰ χεῖλη σου Αὐγῆ!..

Ἡ τελευταία τῆς Σελήνης λάμψις, συνήτησεν ἐκεῖ, μέσῳ τῶν δένδρων καὶ τῆς γλῶσς, δύο σκιᾶς ἀμφικλινούσας!..

Διαβάτα, ἔλτ!—ἡ αὐλαία κατέπεσε!

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

Η ΘΝΗΣΙΜΟΤΗΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΙΑΤΡΟΙΣ

Ἐν τινι τῶν τελευταίων συνεδρείων τῆς ἐν Λονδίῳ Βασιλικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἰατρικῆς καὶ Χειρουργικῆς, ὁ κ. Ogilvie ποιήσατο λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἀνακοίνωσιν περὶ τῆς θνησιμότητος τῶν ἰατρῶν.

Κατὰ τὰ ἔτη 1880—1882 ἡ θνησιμότης τῶν ἰατρῶν ἐπὶ χιλίους ἡλικίας πλέον τῶν 20 ἐτῶν ἀνῆλθεν εἰς 25.53, ἀριθμὸς ὑπέρτερος τοῦ κατὰ μέσον ὄρον 22.83. Ἐκ τῆς στατιστικῆς ταύτης ἀποδεικνύεται πρὸς τούτους ἡ θνησιμότης τῶν νομικῶν ἀνέρχεται εἰς 20.23, τῶν θεολόγων εἰς 15.93, τῶν δὲ κηπουρῶν (ἢ κατωτάτη) εἰς 15.08. Τούναντιον δὲ ἡ θνησιμότης εἶναι μεγαλύτερα παρὰ τοὺς μαγείρους καὶ οἰνοπώλαις (29.02), τοὺς ζυθοπώλαις (29.23), τοὺς κρεοπώλαις (25.89), τοὺς ἐργάταις τοῦ βάμβακος (27.19) ἢ τῶν ἐρίων (26.47),

τοὺς ζωγράφους (25.95), τοὺς μαχαιροποιοὺς (23.52), τοὺς λατόμοις (26.52), καὶ τοὺς κεραμεῦσι (35.08).

Ὁ κ. Ogilvie παρατήρησεν ἐπίσης ὅτι, πλὴν τῶν ὀλίγων ἐξαιρέσεων, τὰ νοσήματα ποιοῦσι πλείωτερα θύματα ἐν τοῖς ἰατροῖς ἢ ἐν τοῖς λοιποῖς ἐπαγγέλμασιν ἢ τέχναις τῆς αὐτῆς ἡλικίας. Τὰ λοιμώδη νοσήματα εἰσι συχνότατα τὰ αἰτία τοῦ θανάτου τῶν ἰατρῶν· σημειωτέον ὅμως ὅτι οἱ θάνατοι συνεπιεῖς τῆς εὐλογίας εἰσι σχεδὸν ἐξἄκεις ὀλιγαριθμώτεροι ἢ τὸ ἡμισυ τῶν ἐνηλίκων ὑπερβαντων τὸ 20^{ον} ἔτος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἰατρὸς εἶναι ἐκτεθειμένος πλείωτερον τῶν ἄλλων εἰς τὸ μόλυσμα, φυσικὸν εἶναι νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ ἀπρόσβλητον αὐτοῦ ὀφείλεται πρωτίστως εἰς τὴν φροντίδα ἣν γενικῶς λαμβάνει πρὸς ἐνδαμαλισμόν.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνιασίων θανάτων τῶν προερχομένων συνεπιεῖς τῆς ὀστρακιάς ἐπὶ ἐνός ἑκατομμυρίου ἰατρῶν ἡλικίας πλέον τῶν 20 ἐτῶν ἀνέρχεται εἰς 59· ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ δὲ ἀριθμοῦ ἐφήθων ἀρρένων καὶ τῆς αὐτῆς ἡλικίας εἰς 16. Τῆς διφθεριτιδος ὁ ἀριθμὸς ἐξικνεῖται εἰς 59 καὶ 14, τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ εἰς 311 καὶ 238, τοῦ δὲ ἐρυσιπέλατος εἰς 172 καὶ 136.

Οἱ θάνατοι οἱ προερχόμενοι ἐκ τῶν μισματικῶν νοσημάτων, εἰσι τετράκις συχνότεροι ἐν τοῖς ἰατροῖς ἢ ἐν τοῖς λοιποῖς ἀνθρώποις· τὸ τοιοῦτον δὲν πρέπει ἄλλως τε νὰ ἐκπλήττῃ ἡμᾶς, ἐὰν ἀναλογισθῶμεν ὅτι οἱ πλείστοι τῶν ἰατρῶν διάγουσι μέρος τοῦ βίου των εἰς τὰς τροπικὰς χώρας. Ὡς ἐκ τούτου δὲ δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν ἐπίσης καὶ τὴν πληθύν τῶν θανάτων τῶν προερχομένων ἐκ τῶν ἠπατικῶν νοσημάτων. Ἡ ἀρθριτις τὰ νοσήματα τῆς κύστεως, ὁ διαβήτης, καὶ ἡ τρομώδης παραφροσύνη τῶν οἰνοποτῶν, εἰσι συχνότερα εἰς τοὺς ἰατροὺς ἢ εἰς τὸ λοιπὸν ἄρρεν φύλον τῆς Ἀγγλίας. Διὰ τὰ νοσήματα τοῦ νευρικοῦ συστήματος τὸ ἀνώτερον ὄριον ἀνέρχεται μέχρι 70/0.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐκ τυχαίων συμβεβηκότων θανάτους, οὗτοι εἶναι ἦττον συγχοὶ ἐν τοῖς ἰατροῖς ἢ τοῖς λοιποῖς ἀνθρώποις ἡλικίας πλέον τῶν 20 ἐτῶν.

Τῆς αὐτοκτονίας οἱ ἀντίστοιχοι ἀριθμοὶ (ἐπὶ ἐνός ἑκατομμυρίου) εἰσι 363 παρὰ τοὺς ἰατροὺς καὶ 238 παρὰ τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους. Ἐξηκριβώθη πρὸς τούτους ὅτι τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα εἶναι τὸ μόνον ἐν ᾧ ἡ αὐτοκτονία παρουσιάζει βαθμιαίαν αὐξήσιν. Οἱ σχετικοὶ ἀριθμοὶ τῶν αὐτοκτονιῶν ἐν τοῖς θεολόγοις, τοῖς νομικοῖς καὶ τοῖς ἰατροῖς εἰσι 128, 354, 464. Εἰς τὰς πλείστας δὲ τῶν περιπτώσεων τὸ δηλητήριο ἐκλέγεται ὡς δραστικὴ τῆς καταστροφῆς. Ἐπὶ 55 περιπτώσεων 14κι ἀνεκαλύφθη τὸ ὕδροκυανικὸν ὄξύ.

Τέλος δὲ δύο εἶδη νοσημάτων ὑπάρχουσιν ἐν οἷς ἡ θνησιμότης παρὰ τοὺς ἰατροὺς εἶναι κατωτέρα τοῦ ἡμίσεως (45 καὶ 27 0/0), ἢ ἐν τῷ λοιπῷ ἄρρενι φύλῳ· ἡ φυματίωσις τῶν πνευμόνων, καὶ τὰ νοσήματα τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων.

(Μετὰφρασις)

Δ.

ΠΟΙΗΣΙΣ

ΗΘΕΛΑ

Σ' αὐτὸ τὸ τόπο, ποῦ σιγὰ τὸ βῦακι μουρμουρίζει
Καὶ τὸ κρυφόνι μαγαχὸ στὸ κυπαρίσι ἐπάνω
Τὸ πόνο πῶχει στὴ καρδιά μὲ λύπη κελαϊδίσει,
Σ' αὐτὸ τὸ τόπο ἤθελα νὰ πέσω νὰ πεθάνω.
Κ' ἐδῶ τὸ μνημῆμά μου κρυφὰ νὰ γίνῃ μ' ἡσυχία,
Νὰ μὴ τὸ μάθῃ ἢ ἀγάπη μου γιὰν ἔρχεται νὰ χύνη
Πικρὰ τὰ δάκρυα μὲ καῦμό καὶ μὲ ἀπελπισία,
Νὰ κλαίῃ τῆς καρδοῦλας τῆς τῆν ἀσβεστη ἀδύνη.
Μὰ νὰ περὶ γλαστῆ καὶ μὲ γλυκὸ καμάρι
Νὰ λέῃ πῶς τώρα θὰ μὲ ἰδῇ, καὶ μὲ χαρᾶς τραγοῦδι
Νὰ τραγοῦδῃ στὸ πλάι μου τοῦ ἔρωτα τῆ χάρι,
Καὶ στὰ ξανθὰ μαλάκια τῆς νὰ βάνῃ ἄσπρο λουλοῦδι.
Λουλοῦδι ποῦ θὰ φύτρωνε στὸ κρῖο μου τὸ χῶμα
Καὶ θάχε τὴ βιούλα του στὰ βάρη τῆς καρδοῦλας μου,
Νὰ πέρῃ τὴ ζωὴ ἀπ' αὐτὴ, ἀπ' τὸ νεκρὸ μου σῶμα,
Γιὰ νὰ τὸ δίνῃ μ' ἐνώδιὰ τῆς ἀγαπητικίᾳς μου.
Ἔτσι ποτὲ στὰν τάφο μου δὲ θὰ βαρυστεγάζω,
Μὰ μία λάμψι αἰώνια τὸ μαῦρο τὸ σκοτάδι
Θὰ διώχῃ, καὶ παρηγοριά στὰ στήθιά μου θὰ βάλω
Πῶς δίνω τῆς ἀγάπης μου ζωὴ ἀπὸ τὸν ἄδη.

ΦΟΙΒΟΣ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΣΤΙΓΜΑΙ

Ἄν ἦρθε πάλι ἡ ἀνοιξὴ καὶ τοῦ χειμῶνα πᾶνε
Τὰ σύννεφα κ' ἡ καταχνιά, τὰ χιόνια, τὰ χαλάζια,
Ἄν πρασινίζουν τὰ βουνὰ κ' οἱ κάμποι ἀνθοβολᾶνε
Κι' ὁ οὐρανὸς ἐφόρεσε καὶ πάλι τὰ γαλάζια.
Ἐμένα ἡ καρδοῦλα μου φορεῖ γιὰ πάντα μαῦρα
Κ' ἔχει τὸν πόνο γι' ἀνοιξὴ καὶ γιὰ δροσιὰ τῆ λαῦρα.

Πέφτουν σὰν φύλλα ἀπ' τὸν καῦμό τῆς ρεϊδέτης μου τὰ χρόνια;
Ἔς τοῦ τάφου τ' ἀσασθόλιασμα πικρὰ κι' ἀπελπισμένα,
Μόνο μὲτὰ χάρι ἤθελα... τὰ μαῦρα χειλιδόνια
Νὰ πᾶνε στὴν ἀγάπη μου, ποῦναι μακρὰ ἀπὸ μένα,
Καὶ νὰ τῆν ἐξυπνήσουνε 'κεῖ ποῦ γλυκὰ κοιμᾶται
Καὶ νὰ τῆς ποῦνε, σὰν ἐμὲ κι' αὐτὴ νὰ μὲ θυμᾶται.

Ἐν Νυκλίῳ 17 Μαρτίου 1886.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ SHELLEY
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΤΟΥ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΝ

Ἔλα παιδί μου, ἀγάπη μου, κ' ἡ βάρκα μᾶς προσμένει,
Συγχροπηθοῦν τὰ κύματα, βορῆς τ' ἀνεμοδέρνει
Κ' εἶνε παιδάκι μου φτερό κι' ἀδύνατο τὸ πλοῖο,
Κ' ἡ θάλασσα δλόμανρη τὰ σύννεφα τριγύρω
Μᾶς φοβερίζουν μ' ἀστραπαῖς, μὲ κύματα, μ' ἀντάρα...
Ἔλα, πουλάκι μου γλυκὸ, ἔλα καὶ πᾶμε ἀντάμα!
Φουσομαροῦν τὰ πέλαγα κι' ὁ ἀνεμὸς βοῦίζει,
Ἄλλὰ ἐμένα πλειότερο, παιδί μου, μὲ φοβίζει
Τοῦ ἀνθρώπου ἡ κακογνωμία, τοῦ νόμου ἡ τυραννία...
Πᾶμε νὰ μὴ σὲ πάρουνε οἱ ἀσπλαγχοὶ μὲ βία.

Ἦ, τώρα δύο, ἀδερφιά σου, μοῦ ἔχουν ἀρπαγμένα
Καὶ περὶ ποτὲ δὲ νὰ 'μποροῦν νὰ σμίξουνε μὲ σένα
Ἄχ! τ' ἀρπαξάν σκλαβοπούλα, μὲς τῆ γλυκειά τους ρεϊδέτη
Κι' ἀλλάξανε τὴ γνώμη τους, τῆν πίστι τους τῆν πρώτη,

Καὶ σὰν κατὰρα ἐμὲ καὶ σὲ θὰ μελετοῦν μὲ τρόμο,
Γιατ' εἴμαστε ἐλεύθεροι καὶ 'ς τοῦ θεοῦ τὸ δρόμο.

Μὰ ὄχι πάντα δὲν μποροῦν αὐτοὶ νὰ κυβερνοῦνε
Οἱ τωρικοὶ μας τύραννοι, ποῦ τόσο μᾶς μισοῦνε,
Κι' οἱ πλάνοι τους οἱ ἱερεῖς, κι' αὐτοὶ θεὰ χαθοῦνε,
Ἔς τὴν ἄβυσσο ποῦ ἐσκάψανε θὰ καταποντισθοῦνε.
Νά! σπρόγγονται, στὴν ἀμμονδιά καὶ ἀγρομαχῶ τὸ βέμμα,
Τὸ βέμμα αὐτὸ ποῦ ἐθάψανε μὲ χαλασμούς, μὲ αἷμα,
Κι' ἔπον ἀπὸ βάρη ἀμέτρητα ἔρχεται κι' ἀναβλόζει,
Ἵρμη, φουσκώνει γύρω τους καὶ μὲ ὄργη ἀφρίζει,
Καὶ τὰ σπαθιά, τὰ σκήπτρα τους τὰ σπάει τὰ γραμμίζει
Καὶ στὰ αἰώνια κόματα τὰ καραβοτσίχλιει.

Ἔλα, παιδάκι μου, μὴν κλαῖς, ἡσύχασε, κοιμήσου,
Τί σκιάζεσαι; τῆς βάρκας μας τὸ κούνημα, πουλί μου,
Ἦ τοῦ πελάγου τὸν ἄφρο καὶ τ' ἄγριο μούγκρισμά του;
Ἔλα κοντά μου, πλάγασε, μὴ σκιάζεσαι, παιδί μου,
Πίστεψε πῶς ἡ θάλασσα ποῦ ἐδῶ κι' ἐκεῖ μᾶς δείχνει,
Καὶ πειρασμένα ἀχόρταγα τὰ βάρη τῆς μᾶς δείχνει,
Ὅτε τὴν ἔχθρα, ἀγάπη μου, ὅτε τὸ μῦθος ἔχει
Τοῦ κόσμου, ποῦ τοὺς ἀμοιρους κι' ἐδῶ μᾶς κατατρέχει.

Ἦ ὦρα αὐτὴ σὰν ὄνειρο μὴ μέρα περασμένο
Θὰ ἴναι γιὰ σένα ἀπίστευτο, κοιτολημονημένο.
Γοργᾶ ὡς τόσο, ἀγάπη μου, ἡ βάρκα θὰ μᾶς φέρῃ,
Ἔς τὰ γαλατὰ τὰ κύματα, 'ς ἀγαπημένα μέρη,
Ἦ σὲ γλυκὸ κι' ἀτάραχο Ἰταλικὸ ἀρογιάλι,
Ἦ ἐκεῖ ποῦ ἐπρωτοσέκωσε ἡ Ἐλευθεριά κεφάλι,
Εἰς τῆς Ἑλλάδος τᾶρι καὶ μυρισμένο χῶμα,
Κι' ἐκεῖ σὲ λίγο θὰ 'μπορῆς μὲ τ' ἀπαλό σου στόμα
Νὰ ὀνοματίσης, νὰ εὐλογῆς, στὴν ἴδια τῆ λαλιά τῆς,
Τὰ τόσα παλληκάρια τῆς, τ' ἀτρόμητα παιδιὰ τῆς.
Κι' ὁ ῥοῦς σου ἐκεῖ, σὰν φωτισθῇ στὴν ἄγια κολυμβήθρα,
Μέσ' τὰ σοφὰ τῆς νάματα, τὰ φωτισμένα ρεῖθρα,
Καὶ λάβῃς φῶς στὴ λάμψιν τῆς, κι' ὀνομασθῆς παιδί τῆς
Πατριώτης θὰ 'σαι ἀληθινὰ κι' ἐλεύθερος πολίτης.

Ἐν Λονδίῳ κατὰ Μάρτιον 1885.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΟΡΔΑΙΝΑΣ.

Η ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΜΟΥ

(Ἀχροστιχίς).

Ἀκούεις φίλη τί ζητῶ; θὰ κάμῃς θ,τι γράφω;
Νὰ φέρῃς νεκρολούλουδα καὶ νεκρικὸ κανδύλι
Τὸ φίλτρο μας νὰ θάψωμε σ' ἀραχνησμένο τάφο!
Ἰέρεια νὰ εἶσαι σὺ μὲ τὰ ψευδῆ σου χεῖλη,
Γιὰ σκέπασμα μαρμάρينو νὰ βάλῃς τὴ καρδιά σου,
Ὅλα νὰ θάψῃς μέσα 'κεῖ ποῦ σοῦ ἔγραψα τραγοῦδι
Νὰ μὴ τὰ βλέπ' ἡ ἄγρια καὶ ἀσπλαγχνή ματιά σου
Ἦ τις μαρταίει καὶ αὐτὰ τὰ δροσερὰ λουλούδια;

Σμύρνη τῆ 4 Μαρτίου 1886.

ΔΗΜ. ΓΡ. ΚΑΠΠΑΣ.